

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεύχος 601
Μάρτιος
Απρίλιος 2002

- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί προτεραιότητα για την επίτευξη σύγκλισης
- Η νέα Εθνική Σύμβαση Εργασίας
- Κλίμα αβεβαιότητας στην οικονομία
- Μεταρρύθμιση του Ασφαλιστικού Συστήματος: Προς ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο;
- Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Μάρτιο
- Αναγκαία η συνεργασία των βιομηχανικών Οργανώσεων
- Προσδοκίες της UNICE ενόψει της εαρινής συνόδου της Βαρκελώνης
- Πρόγραμμα εκπαίδευσης νέων επιχειρηματιών
- Ο υπουργός Ανάπτυξης στο Γ.Σ του ΣΕΒ

Η νέα Εθνική Σύμβαση Εργασίας παράγων σταθερότητας

Στις 15.04.2002 υπεγράφη η νέα Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, με διετή διάρκεια. Η διαπραγμάτευση υπήρξε μακρά και δύσκολη, η συμφωνία όμως στην οποία κατέληξαν οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι είναι, πιστεύουμε, επωφελής για την ελληνική οικονομία.

Το πρώτο, ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο είναι το γεγονός αυτό καθαυτό. Ότι δηλαδή οι κοινωνικοί εταίροι κατάφεραν να υπερβούν τα προβλήματα, να προσεγγίσουν σε κοινά αποδεκτές θέσεις και να καταλήξουν σε μία συμφωνία διετούς διάρκειας, η οποία θα πρέπει να θεωρηθεί ως μείζων απόφαση οικονομικής πολιτικής, η οποία επηρεάζει καθοριστικά τα εισοδήματα στον Ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Κι αυτό συνέβη σε μια περίοδο που το γενικότερο κλίμα που επικρατεί είναι ένα κλίμα αβεβαιότητας και ανησυχίας. Με τη συμφωνία τους οι κοινωνικοί εταίροι δίνουν ένα μήνυμα σταθερότητας και προοπτικής. Εξασφαλίζουν ομαλές εργασιακές σχέσεις για μία διετία, προδιαγράφουν το κόστος για τις επιχειρήσεις, αποσυνδέουν την αυτόματη σύνδεση των αμοιβών με τον πληθωρισμό και επικεντρώνονται στις βελτιώσεις της παραγωγικότητας. Έτσι, η συμφωνία γίνεται ένα σταθερό σημείο αναφοράς μέσα σε ρευστό περιβάλλον και συμβάλλει έτσι στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος.

Όσον αφορά τις επιμέρους ρυθμίσεις που περιέχει η συμφωνία, πιστεύουμε ότι ικανοποιούν σε μεγάλο βαθμό τα ακόλουθα κριτήρια: Τη βελτίωση των πραγματικών εισοδημάτων των εργαζομένων ανάλογα με την παραγωγικότητα, την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

Τέλος, η συμφωνία αποδεικνύει για μία ακόμη φορά ότι ο κοινωνικός διάλογος, όταν διεξάγεται με σαφείς όρους και προϋποθέσεις και με πνεύμα υπέρβασης των αντιθέσεων και όχι σύγκρουσης, μπορεί να παράγει σημαντικά αποτελέσματα για το σύνολο της ελληνικής Οικονομίας. ♦

Η ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

των Μελών του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών
θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη 28 Μαΐου 2002 στο Ξενοδοχείο
Divani Caravel, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας

Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Καθοριστικές κρίνει ο ΣΕΒ τις παρεμβάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής

Τα τελευταία χρόνια ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος ήταν πρωτεύων τόσο στην επίτευξη των κριτηρίων της σύγκλισης όσο και στην ομαλή μετάβαση της οικονομίας από τη δραχμή στο Ευρώ. Σήμερα, βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα ιστορική περίοδο. Η ελληνική οικονομία έχει μεν θωρακισθεί έναντι συναλλαγματικών κινδύνων, οι οποίοι δημιουργούσαν μεγάλα προβλήματα στο παρελθόν, ταυτόχρονα όμως έχει εκτεθεί πλήρως στον διεθνή ανταγωνισμό. Αυτό τοποθετεί τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην κορυφή των προτεραιοτήτων μιας πολιτικής, που στοχεύει στην περαιτέρω ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης.

Με τις επισημάνσεις αυτές άρχισε την παρέμβασή του στην ετήσια τακτική γενική συνέλευση της Τράπεζας της Ελλάδος, που πραγματοποιήθηκε στις 29 Απριλίου 2002, ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Οδυσσεάς Κυριακόπουλος, τονίζοντας ότι μετά την ένταξη στην ΟΝΕ η οικονομική πολιτική δεν είναι πλέον αποκλειστική ευθύνη των εθνικών Κυβερνήσεων. Είναι μια πολυεπίπεδη διαδικασία λήψης αποφάσεων: Οι στόχοι και οι γενικές κατευθύνσεις της νομισματικής πολιτικής αποφασίζονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Οι Κυβερνήσεις ασκούν τη δημοσιονομική πολιτική μέσα στα πλαίσια που θέτουν τα Σύμφωνα Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι κοινωνικοί εταίροι καθορίζουν, με τη διαδικασία των συλλογικών διαπραγματεύσεων, την εξέλιξη των εισοδημάτων.

Στο σημείο αυτό ο κ. Κυριακόπουλος αναφέρθηκε στην πρόσφατη συμφωνία με τους εργαζόμενους για την υπογραφή νέας διετούς Σύμβασης Εργασίας. Πιστεύω, τόνισε, ότι η διετής διάρκεια της σύμβασης είναι ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, γιατί δίνει την αίσθηση σταθερότητας μέσα σ' ένα αβέβαιο και ανήσυχο περιβάλλον.

Στον τομέα της οικονομικής πολιτικής μετά τη μεταφορά της ευθύνης για τη νομισματική πολιτική στην ΕΚΤ, συνέχισε ο κ. Κυριακόπουλος, αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα η δημοσιονομική πολιτική και οι διαρθρωτικές αλλαγές. Όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική, η βιομηχανία συμφωνεί απολύτως με τη θέση του Διοικητού της Τράπεζας της Ελλάδος ότι πρέπει να συνεχισθεί η δημοσιονομική εξυγίανση και να εξασφαλισθεί η επίτευξη δημοσιονομικών πλεονασμάτων. Ενώ όμως η αναγκαιότητα αυτής της πολιτικής γίνεται αποδεκτή απ' όλους, υπάρχουν ενδείξεις χαλάρωσης που πρέπει να προσέξει ιδιαίτερα η Κυβέρνηση. Για να αποτραπεί επιδείνωση στον κρίσιμο αυτό τομέα, πρέπει να υιοθετηθούν οι προτροπές της Τράπεζας της Ελλάδος για τον καθορισμό σαφών και δεσμευτικών στόχων για τις τρέχουσες πρωτογενείς δαπάνες. Πέρα όμως από τις μεσοπρόθεσμες ανάγκες της δημοσιονομικής πολιτικής που επιβάλλονται και από τα Σύμφωνα Σταθερότητας δεν υπάρχει σήμερα κανένας λόγος που να δικαιολογεί σκέψεις για χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής, δεδομένου ότι η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε σαφή φάση ανόδου και σε αντίθεση με πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες που αναζητούν τρόπους να αναθερμάνουν τις οικονομίες τους.

Στο σκέλος των εσόδων, επισήμανε στη συνέχεια ο κ. Κυριακόπουλος, είναι πλέον φανερό ότι η πολιτική που ασκήθηκε ως τώρα έχει φτάσει τα όρια της. Δεν είναι πλέον δυνατόν να στηρίξουμε την αναγκαία δημοσιονομική σταθερότητα στην αύξηση των φορολογικών εσόδων, η οποία επιβαρύνει περαιτέρω την ελληνική επιχείρηση και τον κάθε Έλληνα φορολογούμενο και είναι αβέβαιη. Απαιτείται τώρα μια συνολική μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος με στόχους την απλοποίηση και τη σταθερότητα και τον περιορισμό της φορολογικής επιβάρυνσης με μείωση των συντελεστών.

Οι προτάσεις της Επιτροπής Γεωργακόπουλου για τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος θέτουν ανάλογες προτεραιότητες. Αυτό είναι μια θετική εξέλιξη. Το θέμα βέβαια είναι αν οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις, που θα αποφασισθούν τελικά, προωθούν τις – σωστές – προτεραιότητες που θέτει η Έκθεση.

Ο ΣΕΒ, τόνισε στη συνέχεια, συμφωνεί επίσης με την πρόταση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για την επιτάχυνση του προγράμματος των διαρθρωτικών αλλαγών. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι στον τομέα αυτόν παρουσιάζεται τους τελευταίους μήνες πρόοδος, καθώς φαίνεται ότι αλλάζουν οι μέθοδοι με τις οποίες επιχειρήθηκε η προώθηση των διαρθρωτικών μεταβολών, οι οποίες μέχρι σήμερα δεν είχαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Στον τομέα, όμως, των διαρθρωτικών αλλαγών υπάρχουν ακόμη κρίσιμες περιοχές όπου οι καθυστερήσεις επιμένουν, συνεχίζοντας να δημιουργούν προσκόμματα στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Η σημαντικότερη από αυτές είναι η Δημόσια Διοίκηση και η λειτουργία του Κράτους, όπου, με λίγες εξαιρέσεις, δεν έχουν υπάρξει ουσιαστικές βελτιώσεις.

Καταλήγοντας ο κ. Κυριακόπουλος επισήμανε τον ιδιαίτερα θετικό ρόλο που διαδραματίζει η Τράπεζα της Ελλάδος στη διαμόρφωση και εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής.

Η κατοχυρωμένη θεσμική ανεξαρτησία, το εύρος και η ποιότητα των αναλύσεων, οι τεκμηριωμένες, ρεαλιστικές προτάσεις, τόνισε, καθιστούν την Τράπεζα της Ελλάδος πολύτιμο σύμβουλο των κυβερνήσεων για την προώθηση πολιτικών που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. ♦

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2002 - 2003 (Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας)

Άρθρο για το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Εργασιακών Σχέσεων (ελαφρά τροποποιημένο)

Στις 15.4.2002 η ΓΣΕΕ και οι κορυφαίες εργοδοτικές οργανώσεις της χώρας – Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών, Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου και Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος –, κατέληξαν σε συμφωνία για τους κατώτατους μισθούς και ημερομίσθια των μισθωτών όλης της χώρας μετά από διαπραγματεύσεις που διήρκεσαν δύο μήνες περίπου.

Η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει οικονομικά θέματα, θεσμικά θέματα καθώς και κοινές διακηρύξεις και θέσεις των δύο μερών σχετικά με τον ρόλο τους καθώς και τη βαρύνουσα σημασία, που περιβάλλει τις κοινές θέσεις τους, και απευθύνονται τόσο προς την κυβέρνηση όσο και στους ίδιους τούς χώρους τους.

1. Ιστορικό-Αιτήματα

Στις 9.1.2002 η ΓΣΕΕ απηύθυνε προς τις εργοδοτικές οργανώσεις έγγραφη πρόσκληση για διαπραγματεύσεις με τα αιτήματά της και τη σχετική τους τεκμηρίωση, ειδικότερα δε σχετικά με τη βελτίωση του πραγματικού εισοδήματος, την καταπολέμηση της ανεργίας και την προώθηση θεσμικών ζητημάτων.

α) Τα άμεσα οικονομικά αιτήματα της ΓΣΕΕ συνοψίζονται σε:

- Προστασία του πραγματικού εισοδήματος από τον πληθωρισμό καθώς και βελτίωσή του για κάλυψη απωλειών του παρελθόντος και πραγματική σύγκλιση μισθών στην ευρωζώνη.
- Καταβολή ποσού αναδρομικά για κάλυψη της υπέρβασης του Δ.Κ.Τ. του προηγούμενου έτους βάσει της προηγούμενης ΕΓΣΣΕ.
- Συμμετοχή στο οικονομικό αποτέλεσμα από την αύξηση του Α.Ε.Π.
- Πρόβλεψη ρήτρας διόρθωσης σε ενδεχόμενη απόκλιση προς τα άνω του μέσου πληθωρισμού 2002.

Με την επίσημη πρόβλεψη μέσου Δ.Τ.Κ. για το έτος 2002, καθώς και τον συνυπολογισμό των λοιπών ανωτέρω ποσών και ποσοστών εκτιμήθηκε ότι η πρόταση της ΓΣΕΕ για αναπροσαρμογή των αμοιβών ανήρχετο στο 7%-8% για το 2002, ενώ δεν περιελάμβανε πρόταση για το 2003.

Το σκέλος των οικονομικών διεκδικήσεων περιελάμβανε επίσης:

- Εξίσωση τριετιών μεταξύ εργατών και υπαλλήλων και αύξηση του αριθμού τους.
- Εξίσωση αποζημίωσης καταγγελίας της σύμβασης των εργατοτεχνιτών με αυτήν των υπαλλήλων.
- Αναπροσαρμογή επιδόματος κανονικής άδειας στο ύψος του συνόλου των ημερών άδειας.
- Αύξηση του ποσοστού αμοιβής για εργασία στις αργίες από 75% σε 100%.

β) Στο διεκδικητικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της ανεργίας, εντάσσεται η διεκδίκηση του 35ωρου χωρίς μείωση των αποδοχών, ζήτημα μείζονος σημασίας για την πλευρά των εργαζομένων. Υπενθυμίζεται ότι οι 35 ώρες εργασίας αποτελούν πανευρωπαϊκή διεκδίκηση του συνδικαλιστικού κινήματος συνδεδεμένη άρρηκτα με τον στόχο ενίσχυσης της απασχόλησης και της εξισορρόπησης επαγγελματικού και οικογενειακού βίου.

Στη χώρα μας το αίτημα αυτό απασχόλησε τους Κοινωνικούς Εταίρους και στην προηγούμενη μεγάλη διαπραγμάτευση των ετών 2000 - 2001 και αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης από κοινή ομάδα εργασίας των δύο πλευρών, η οποία εστάθμισε και το κόστος της. Η ΓΣΕΕ επανέφερε το αίτημα υποστηρίζοντας ότι η σωστή εφαρμογή του θα συμβάλει ουσιαστικά στην καταπολέμηση της ανεργίας, διατύπωσε δε την πρόταση ότι η σταδιακή εφαρμογή του μέτρου θα μπορούσε να αποτελέσει σημείο συμφωνίας. Οι εργοδοτικές οργανώσεις θεωρούν τη μείωση του χρόνου εργασίας στις 35 ώρες εξαιρετικά επιβαρυντική για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας και ότι θα συντελέσει στην αύξηση και όχι στη μείωση της ανεργίας.

Στο ίδιο πλαίσιο για την καταπολέμηση της ανεργίας εντάσσονται και προτάσεις της ΓΣΕΕ για δράσεις υπέρ των ανέργων μέσω του ΛΑΕΚ (ειδικού κοινού λογαριασμού των Κοινωνικών Εταίρων όπου επιχειρήσεις και εργαζόμενοι συνεισφέρουν για την εκπαίδευση και την καταπολέμηση της ανεργίας).

γ) Τέλος, στο σκέλος των θεσμικών αιτημάτων συγκαταλέγονται διεκδικήσεις, όπως π.χ. αύξηση της ετήσιας άδειας, μέτρα στήριξης της οικογένειας, γονικές άδειες, θέματα ηλικιωμένων και εξαρτημένων ατόμων κ.λπ.

2. Διαπραγματεύσεις–Θέσεις εργοδοτικής πλευράς

Στο παραπάνω συνολικό διεκδικητικό πλαίσιο της ΓΣΕΕ οι τρεις εργοδοτικές οργανώσεις με βάση την επιχειρηματολογία του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών διατύπωσαν τα εξής:

Η Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας που θα υπογραφεί το 2002 συμπίπτει με την ιστορική αλλαγή της συμμετοχής της χώρας μας στην ευρωζώνη. Συμμετέχοντας στο ενιαίο νόμισμα η Ελλάδα εισέρχεται σε μία ζώνη σταθερότητας τιμών, στην οποία πραγματοποιεί το μέγιστο μέρος των διεθνών συναλλαγών της με το ενιαίο νόμισμα.

Βασικός στόχος είναι η πραγματική σύγκλιση, η οποία όμως απαιτεί μακροχρόνια προσπάθεια με συνέπεια στις στοχεύσεις και στις υιοθετούμενες πολιτικές. Σε αυτή την πορεία, ενδεχόμενες παλινδρομήσεις όχι μόνο καθυστερούν δυσανάλογα τον χρόνο επίτευξης της πραγματικής σύγκλισης, αλλά υπό ορισμένες συνθήκες είναι πιθανό να αναιρούν ακόμη και τα ενδιάμεσα αποτελέσματα της προηγούμενης προσπάθειας.

Οι τιμές των εγχώριως παραγομένων προϊόντων αυξάνονται ταχύτερα από τις τιμές των αντίστοιχων εισαγομένων. Η διαφορετική συγκυρία στην Ελλάδα αναμένεται να δημιουργήσει υψηλότερο πληθωρισμό το 2002 - 2003 στην Ελλάδα σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ με άμεσο κίνδυνο για την ανταγωνιστικότητα και την απώλεια μεριδίων αγοράς.

Ευτυχώς, η παραγωγικότητα αναμένεται να αυξάνεται ταχύτερα στην Ελλάδα από ό,τι στην ΕΕ κατά μέσο όρο. Διατυπώνεται η πρόβλεψη ότι οι μέσες καταβαλλόμενες αμοιβές μισθωτών θα αυξηθούν στην Ελλάδα κατά περισσότερο από 2 εκατοστιαίες μονάδες ταχύτερα από τις αντίστοιχες στην ΕΕ κατά μέσο όρο.

Με τέτοιες ονομαστικές αυξήσεις των ονομαστικών αμοιβών, επιτυγχάνεται πραγματική σύγκλιση επιπέδου αμοιβών των μισθωτών και τα επόμενα δύο χρόνια κατά 1,2-1,3 ποσοστιαίες μονάδες τον χρόνο με αρνητική ίσως επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα, καθώς το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος θα αυξηθεί κατά 1 περίπου εκατοστιαία μονάδα ταχύτερα στην Ελλάδα έναντι του μέσου όρου της ΕΕ.

Αν δεν στοχεύσουμε σε συγκρατημένες αυξήσεις τα επόμενα δύο χρόνια οι εκτεθειμένοι στον διεθνή ανταγωνισμό κλάδοι της οικονομίας, όπως κυρίως είναι η βιομηχανία και ο τουρισμός, κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν προβλήματα ανάπτυξης ή και επιβίωσης για τις οριακές επιχειρήσεις τους.

Στο πλαίσιο της παραπάνω επιχειρηματολογίας ο ΣΕΒ πρότεινε συμφωνία τριετούς διάρκειας, δηλαδή μέχρι και το 2004, που θα καλύπτει και την περίοδο των Ολυμπιακών αγώνων.

Ειδικότερα στο θέμα της μείωσης του χρόνου εργασίας ο ΣΕΒ διατύπωσε την πρόταση της μείωσης του εβδομαδιαίου χρόνου στις 39 ώρες υπό την σαφή προϋπόθεση της ευχέρειας αλλά και πιο ευέλικτης χρήσης του χρόνου και των υπερωριών και της μείωσης του κόστους τους μετά τη σοβαρή επιβάρυνση που ο τελευταίος εργασιακός νόμος 2874/00 επέφερε. Ανέφερε δε ότι η μείωση του χρόνου κατά μία ώρα επιβαρύνει το κόστος κατά 2,5%. Τέλος, ως προς τα λοιπά θεσμικά αιτήματα υπεστήριξε ότι στο μεγαλύτερο μέρος τους επιφέρουν άμεση οικονομική επιβάρυνση, η οποία θα πρέπει να συνηπολογισθεί, αναγνώρισε δε την αναγκαιότητα ρύθμισης ορισμένων εξ αυτών που έχουν κοινωνικό χαρακτήρα και στηρίζουν την κοινωνική συνοχή.

3. Η διάρκεια της συμφωνίας

Η συμφωνία της 15.4.02 στην οποία κατέληξαν οι Κοινωνικοί Εταίροι είναι διετούς διάρκειας και περιλαμβάνει τα εξής:

α) Για το 2002 αυξήσεις σε ποσοστό 5,4% σε δύο δόσεις συμπεριλαμβανομένου σ' αυτό και ποσοστού 1,1% που οφείλετο βάσει ρήτρας του προηγούμενου έτους. Επίσης συμφωνήθηκε ρήτρα εξασφάλισης αύξησης της τάξεως του 1% πάνω από τον επίσημο μέσο πληθωρισμό του 2002.

β) Για το 2003 ποσοστό 3,9% εφάπαξ χωρίς ρήτρα διόρθωσης.

γ) Το θέμα του χρόνου εργασίας, λόγω διάστασης απόψεων στο ζήτημα της ρύθμισης των υπερωριών, ανατέθηκε από τα δύο μέρη σε ειδική επιτροπή, η οποία θα καταθέσει το πόρισμά της μέχρι τέλος Μαΐου 2002.

δ) Σειρά από νέες θεσμικές ρυθμίσεις ως εξής:

- Βελτίωση αποζημίωσης των εργατοτεχνιτών στην καταγγελία της σύμβασης εργασίας.

- Μείωση χρονικής προϋπόθεσης για τη λήψη πρώτης άδειας.

- Πρόσθετη άδεια 22 ημερών σε άτομα που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση.

- Στήριξη της μητρότητας και της οικογένειας με επιμήκυνση του μειωμένου χρόνου για τις μητέρες (ή τον πατέρα) κατά 6 μήνες καθώς και πρόσθετη άδεια στις μονογονεϊκές οικογένειες με παιδιά μέχρι 12 ετών.

- Μέτρα ενεργοποίησης των δράσεων του ΛΑΕΚ (κοινός λογαριασμός για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση).

- Προστασία ηλικιωμένων και εξαρτημένων ατόμων.

- Στήριξη του Εθελοντισμού για τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004.

- Αύξηση εισφορών στον Οργανισμό Εργατικής Εστίας.

ΚΛΙΜΑ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το ΙΟΒΕ στην τριμηνιαία Έκθεσή του για την ελληνική Οικονομία θεωρεί αναστρέψιμη την κατάσταση, εφόσον η Κυβέρνηση αναλάβει σαφείς και τολμηρές πρωτοβουλίες

Το κλίμα προβληματισμού και αβεβαιότητας, που ακολούθησε την ένταξη στην ΟΝΕ, εξακολουθεί να επηρεάζει αρνητικά την ελληνική οικονομία. Ωστόσο, το κλίμα αυτό θα μπορούσε να βελτιωθεί, εάν η Κυβέρνηση αναλάμβανε σαφείς και τολμηρές πρωτοβουλίες, οι οποίες θα έπειθαν ότι μπορεί να αξιοποιήσει την ευνοϊκή συγκυρία που παρέχουν οι θετικές εξελίξεις στην πραγματική οικονομία και ειδικότερα η ταχεία άνοδος του ΑΕΠ, η οποία προβλέπεται ότι θα συνεχισθεί και το 2002. Τα παραπάνω αναφέρονται στην τριμηνιαία Έκθεση για την ελληνική οικονομία που καταρτίζει το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και η οποία δόθηκε πρόσφατα στη δημοσιότητα, στην οποία επισημαίνεται επίσης ότι τους τελευταίους μήνες δίνεται η εντύπωση πως η έννοια του πολιτικού κόστους υπεισέρχεται στις κυβερνητικές αποφάσεις με μεγαλύτερη ένταση, με αποτέλεσμα την τροποποίηση και χαλάρωση αρχικών επιλογών. Εκφράζεται μάλιστα η ανησυχία ότι τα φαινόμενα αυτά μπορεί να επιδεινωθούν, καθώς το 2002 είναι έτος εκλογών και αναμένεται ένταση των επιπτώσεων του πολιτικού κύκλου στην οικονομία.

Αναλυτικότερα στην τριμηνιαία Έκθεση του ΙΟΒΕ για την ελληνική Οικονομία αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:

Κλίμα διστακτικότητας και αναμονής

Η πεποίθηση ότι η ελληνική οικονομία βαδίζει προς την ανάπτυξη, που συνόδευσε την πορεία προς την ΟΝΕ, έχει αντικατασταθεί σήμερα από σκεπτικισμό, αμηχανία και αβεβαιότητα. Κι αυτό, σημειωτέον, χωρίς να έχουν επιδεινωθεί τα πραγματικά δεδομένα, τα οποία παραμένουν ευνοϊκά, ιδιαίτερα αν συγκριθούν με τις εξελίξεις σε άλλες χώρες της ευρωζώνης.

Το κλίμα αυτό θα μπορούσε να βελτιωθεί αν είχαν υπάρξει σαφείς και τολμηρές πρωτοβουλίες από την Κυβέρνηση, οι οποίες θα καταδείκνυαν πειστικά την αποφασιστικότητά της να προχωρήσει εκμεταλλευόμενη την ευνοϊκή συγκυρία που παρέχουν οι θετικές εξελίξεις στην πραγματική οικονομία. Τους τελευταίους μήνες, όμως, δίνεται η εντύπωση ότι η εκτίμηση του πολιτικού κόστους υπεισέρχεται στις αποφάσεις με μεγαλύτερη ένταση απ' ό,τι στο παρελθόν, τροποποιώντας προς το χαλαρότερο αρχικές επιλογές.

Εκφράζεται άλλωστε η ανησυχία ότι τα φαινόμενα αυτά μπορεί να ενταθούν καθώς το 2002 είναι έτος εκλογών, γεγονός που έχει αποδειχθεί ότι εντείνει τις επιπτώσεις του πολιτικού κύκλου στην οικονομία. Η διστακτικότητα εστιάζεται στις πολιτικά ευαίσθητες περιοχές της δημοσιονομικής πολιτικής και του ασφαλιστικού. Αντίθετα, σε περιοχές όπου η πολιτική αντιπαλότητα διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα και οι αντιδράσεις της κοινής γνώμης δεν είναι έντονες, η εφαρμογή των αποφάσεων δείχνει να προχωρά ταχύτερα, όπως π.χ. στο θέμα της απελευθέρωσης των αγορών.

Σύγκλιση, μια διαδικασία προσαρμογής

Διακηρυγμένος στόχος της οικονομικής πολιτικής μετά την ένταξη στην ΟΝΕ είναι η πραγματική σύγκλιση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε. Φαίνεται όμως ότι ο στόχος αυτός δεν μπορεί να συγκεκριμενοποιηθεί εύκολα και να λειτουργήσει ως κινητήρια δύναμη, όπως λειτούργησε ο στόχος της ΟΝΕ. Αυτό είναι ως ένα βαθμό αναμενόμενο καθώς η πραγματική σύγκλιση έχει μια ουσιαστική διαφορά από την ονομαστική σύγκλιση: Η δεύτερη είχε συγκεκριμένους, απτούς και μετρήσιμους στόχους, οι οποίοι έπρεπε να επιτευχθούν μέσα σε δεσμευτικά χρονοδιαγράμματα. Σε αντίθεση, η πραγματική σύγκλιση περιλαμβάνει όλους τους τομείς της οικονομικής ζωής, διαχέεται

σε όλα τα επίπεδα και δεν μπορεί εύκολα να ποσοτικοποιηθεί σε ένα μικρό αριθμό δεικτών.

Στόχος, συνεπώς, της οικονομικής πολιτικής παραμένει μεν η πραγματική σύγκλιση, η οποία όμως θα πρέπει να οριστεί όχι απλώς ως βελτίωση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, αλλά ως μια συνεχής διαδικασία προσέγγισης στις μορφές οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης που επικρατούν στις άλλες χώρες της Ε.Ε. Και η διαδικασία αυτή ποσοτικοποιείται από τη σχετική πρόοδο σε ένα μεγάλο αριθμό παραμέτρων.

Δημοσιονομική πολιτική

Η μείωση του Δημοσίου χρέους σε ποσοστό κάτω του 60% του ΑΕΠ μέσα στην προσεχή δεκαετία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις της πραγματικής σύγκλισης. Αυτό επιβάλλει πρωτογενή πλεονάσματα που θα υπερβαίνουν το 5-6% του ΑΕΠ. Πλεονάσματα που μόνο με τη συνεχή μείωση των δημοσίων δαπανών μπορεί να επιτευχθούν. Εξάλλου και η παρούσα συγκυρία επιβάλλει ανάλογες επιλογές: Με ρυθμούς ανόδου του ΑΕΠ που υπερβαίνουν το διπλάσιο του μέσου όρου της ευρωζώνης, σχετικώς υψηλό πληθωρισμό και δεδομένη τη νομισματική πολιτική, η στόχευση της δημοσιονομικής πολιτικής δεν μπορεί να είναι επεκτατική.

Ωστόσο, τα στοιχεία των πρώτων μηνών του 2002 καταγράφουν υπερβάσεις στις δαπάνες και υστερήσεις στα έσοδα. Οι υστερήσεις και οι υπερβάσεις οφείλονται κατά κύριο λόγο σε παράγοντες, οι οποίοι είναι συγκυριακοί. Όμως την περίοδο αυτή η πραγματοποίησή τους μεταδίδει αρνητικά μηνύματα και αυξάνει την αβεβαιότητα για την επίτευξη του τελικού στόχου πλεονασματικής δημοσιονομικής διαχείρισης το 2002.

Η μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος

Το ΙΟΒΕ τόσο σε επιμέρους μελέτες του, όσο και στις «Θέσεις για την Ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας», έχει υποστηρίξει την ανάγκη ριζικής μεταρρύθμισης του φορολογικού συστήματος. Και ως κύριους στόχους της μεταρρύθμισης αυτής έχει θέσει την απλοποίηση, τη σταθερότητα του συστήματος, τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, την πάταξη της φοροδιαφυγής, τον περιορισμό του κόστους των φορολογικών υπηρεσιών και τον περιορισμό της φορολογικής επιβάρυνσης με μείωση των φορολογικών συντελεστών. Οι προτάσεις της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος στηρίζονται σε σωστές διαπιστώσεις για την παθογένειά του.

Συνοπτικά δε η Επιτροπή προτείνει ένα σύστημα που θα περιορίσει το φορολογικό βάρος, θα είναι απλό και θα έχει θετικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα. Θα πρέπει τώρα να εξετασθεί πώς οι ορθές αυτές προτεραιότητες υλοποιούνται μέσα από τις συγκεκριμένες προτάσεις που διατυπώνει η Επιτροπή. Αυτή είναι η συλλογιστική πάνω στην οποία μπορεί να στηριχθεί ένας χρήσιμος και εποικοδομητικός διάλογος. Αν συμβεί αυτό και υπάρξουν σύντομα απτά, εφαρμόσιμα αποτελέσματα η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και στην ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας.

Πρόοδος στη διαρθρωτική πολιτική

Η ελληνική οικονομία παραμένει και σήμερα από τις πιο κλειστές και κρατικά ελεγχόμενες στον ΟΟΣΑ. Οι καθυστερήσεις στον τομέα αυτόν έχουν επισημανθεί πολλές φορές. Τους πρώτους μήνες ωστόσο του 2002 άρχισε να διαγράφεται μια ποιοτική μεταβολή στην πολιτική των διαρθρωτικών αλλαγών. Η μεταβολή αυτή παρουσιάζεται σε όλους τους άξονες διαρθρωτικών πολιτικών, όπως στις ιδιωτικοποιήσεις, στην απελευθέρωση αγορών δικτύου (κοινής ωφέλειας) και στις πολιτικές ενίσχυσης του ανταγωνισμού.

Οι ιδιωτικοποιήσεις αποτελούν τον πρώτο τομέα, όπου παρατηρήθηκε αλλαγή μεθόδων και προοπτικής, καθώς πλέον προκρίνεται τώρα η λύση έρευνας στρατηγικού εταίρου με συμμετοχή στη διοίκηση. Έτσι διαφαίνεται πως στο μέλλον οι ιδιωτικοποιήσεις δεν θα περιορίζονται στην εισαγωγή ενός μικρού μειοψηφικού πακέτου μετοχών στο ΧΑΑ. Μια επιτυχία στις προσπάθειες ιδιωτικοποίησης των ΕΛΤΑ, της ΕΤΒΑ, ακόμα ίσως και των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά θα θέσει τη μεταβολή αυτή σε απτούς όρους.

Τέλος, θετική εξέλιξη αποτελεί και η αποτελεσματικότερη δραστηριοποίηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΕΑ). Ο επανακαθορισμός και η ορθολογικοποίηση των αρμοδιοτήτων της, καθώς και η ενίσχυση του δυναμικού της έχουν επιτρέψει την ενεργότερη παρουσία της.

Παράγων σταθερότητας η νέα ΕΣΣΕ

Η πρόσφατη συμφωνία εργαζομένων και εργοδοτών για την υπογραφή νέας Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας θα πρέπει να αντιμετωπισθεί και να εκτιμηθεί ως μείζων απόφαση οικονομικής πολιτικής. Το κύριο θετικό στοιχείο που εμπεριέχει η απόφαση αυτή είναι το μήνυμα σταθερότητας που αποπνέει η διετής της διάρκεια. Και είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι η συμφωνία επετεύχθη μέσα σ' ένα κλίμα ανησυχίας και αβεβαιότητας, το οποίο θα επιδεικνυόταν δραματικά αν τελικώς οι κοινωνικοί εταίροι δεν μπορούσαν να καταλήξουν σε συμφωνία. Η συμφωνία που επετεύχθη δρα ως ανάχωμα στην περαιτέρω επιδείνωση του κλίματος και δυνητικά είναι στοιχείο που θα λειτουργήσει θετικά στο άμεσο μέλλον.

Συνεχίζεται η ταχεία άνοδος του ΑΕΠ

Το 2001 οι επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας ήταν θετικές, ιδιαίτερα αν συγκριθούν με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. Η πρόβλεψη για την πορεία της οικονομίας το 2002 υπόκειται σε αβεβαιότητες ισχυρότερες από κάθε άλλη χρονιά. Η κυριότερη απ' αυτές αφορά την πορεία της διεθνούς οικονομίας, η οποία αναμένεται να επηρεάσει με εντονότερο τρόπο την ελληνική οικονομία απ' ό,τι το 2001, καθώς περιορίζεται η διαφορά φάσης της ελληνικής οικονομίας, η οποία σε μεγάλο βαθμό ήταν

υπεύθυνη για τη διατήρηση υψηλού ρυθμού ανόδου το 2001. Το 2001 η ελληνική οικονομία επηρεάστηκε θετικά από καθαρά ενδογενείς παράγοντες – όπως η μεγάλη μείωση των επιτοκίων σε μια περίοδο που στις άλλες χώρες η μείωση ήταν πολύ μικρότερη – οι οποίοι πιθανώς δεν θα ισχύουν το 2002.

Οι παράγοντες που θα επηρεάσουν την αναπτυξιακή διαδικασία στο άμεσο μέλλον είναι:

- Η πορεία της παγκόσμιας οικονομίας και η διαφαινόμενη ανάκαμψη στην Ε.Ε., η οποία μπορεί να επηρεάσει θετικά το κλίμα και στην Ελλάδα.

- Προς την κατεύθυνση βελτίωσης του κλίματος θα μπορούσε να λειτουργήσει η οικονομική πολιτική, αν έδινε έμπρακτα ένα στίγμα σταθερότητας, αποφασιστικότητας και εμμονής στους στόχους που η ίδια έχει θέσει.

- Η διαφαινόμενη επιτάχυνση της επενδυτικής δραστηριότητας στις κατασκευές, η οποία συνδέεται με την αυξανόμενη ζήτηση για κατοικίες, με τη συνέχιση των έργων σε βασικές υποδομές και με τα Ολυμπιακά έργα.

- Η ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας μέσω των αυξημένων χρηματοδοτήσεων του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η οποία αναμένεται να συμβάλει στη διατήρηση υψηλού ρυθμού ανόδου του ΑΕΠ.

- Βασική προϋπόθεση της ομαλής αναπτυξιακής προοπτικής παραμένει βεβαίως η σχετική σταθερότητα των τιμών. Ο πληθωρισμός συνιστά την περίοδο αυτή μια από τις σοβαρότερες αβεβαιότητες που επηρεάζουν τις προβλέψεις.

Ενδείξεις επιτάχυνσης του πληθωρισμού

Το 2001 ο πληθωρισμός ήταν ταχύτερος από εκείνον του προηγούμενου χρόνου. Ανάλογη πορεία εμφανίζει και τους δυο πρώτους μήνες του 2002, με αποκλιμάκωση τον Φεβρουάριο, και να μην φαίνεται ότι η επιτάχυνση οφείλεται σε εποχικούς παράγοντες, η αβεβαιότητα όμως για την πορεία του πληθωρισμού, το τρέχον έτος, διατηρείται.

Βασικό συστατικό στοιχείο της αβεβαιότητας είναι ο εισαγόμενος πληθωρισμός, κυρίως λόγω των εξελίξεων στα καύσιμα. Δεν πρέπει εξάλλου να παραβλέπεται το γεγονός ότι η αντιπληθωριστική πολιτική περιορίζεται τώρα στην άσκηση κατάλληλης δημοσιονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής, ενώ η δημοσιονομική πολιτική ασκείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Εμπορικό ισοζύγιο και ανταγωνιστικότητα

Είναι γεγονός ότι η ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, η σταθερή ισοτιμία της δραχμής με το ευρώ και η υιοθέτηση του τελευταίου ως εθνικό νόμισμα έχουν οδηγήσει στην «αποσύνδεση» της επιδείνωσης του εμπορικού ελλείμματος της χώρας από τις αρνητικές επιπτώσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες της δραχμής και τα συνεπαγόμενα επακόλουθα.

Όπως δείχνει όμως η ανάλυση, που παρουσιάζεται στην Έκθεση αυτή, ο κίνδυνος του ελλείμματος δεν υφίσταται μεν, η διεύρυνση όμως του συνολικού εμπορικού ελλείμματος της Ελλάδας και το χαμηλό τεχνολογικό περιεχόμενο των ελληνικών εξαγωγών εξακολουθούν να συνιστούν σημαντικό πρόβλημα για την ελληνική οικονομία στον βαθμό που αντανακλούν την αδυναμία διεθνοποίησης των ελληνικών επιχειρήσεων, την έλλειψη διαρθρωτικών μεταβολών και πρόσφορων συνθηκών χρηματοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα χαμηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας. ♦

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ :

Ομιλία του προέδρου του ΣΕΒ κ. Οδ. Κυριακόπουλου σε Ημερίδα για το Ασφαλιστικό Σύστημα

Το Δημογραφικό πρόβλημα με τις οικονομικές και κοινωνικές του επιπτώσεις, η μελλοντική εξέλιξη της κοινωνικής προστασίας και ο εκσυγχρονισμός των συνταξιοδοτικών συστημάτων απασχολούν ολόκληρο τον δυτικό κόσμο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήδη έχει θεσπίσει ενιαία στρατηγική και αρχές για την αναδιοργάνωση των ασφαλιστικών συστημάτων των κρατών μελών. Για την Ελλάδα το ασφαλιστικό σύστημα αποτελεί μείζον οικονομικό και κοινωνικό ζήτημα με ποικίλες προεκτάσεις τόσο στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, όσο και στον τομέα της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας. Ο ΣΕΒ πιστεύει ότι η καθυστέρηση, που έχει ήδη σημειωθεί στην αντιμετώπιση του θέματος, δημιουργεί τον κίνδυνο συσσώρευσης κόστους αλλά και πιο επώδυνων λύσεων, ενώ η ανασφάλεια που προκαλεί στους εργαζόμενους έχει αρνητικές επιδράσεις και στην παραγωγικότητα της χώρας.

Με τις επισημάνσεις αυτές άρχισε την ομιλία του ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Οδυσσεύς Κυριακόπουλος στην Ημερίδα, που οργάνωσε το Ίδρυμα Κόκκαλη με θέμα το ασφαλιστικό σύστημα στις 8 Απριλίου 2002, και για να ενισχύσει τις θέσεις αυτές ως προς τη σοβαρότητα της περιστάσεως παρέθεσε τις παρακάτω πρόσφατες επισημάνσεις της Επιτροπής κ. Άννας Διαμαντοπούλου, με την ευκαιρία της αναδιοργάνωσης του Ασφαλιστικού Συστήματος στη χώρα μας :

- Η μεταρρύθμιση των ασφαλιστικών συστημάτων αποτελεί πλέον κριτήριο για την αποτίμηση της οικονομίας μιας χώρας και την αξιοπιστία της εντός της ζώνης του ευρώ.

- Το ασφαλιστικό σύστημα κάθε χώρας της Ένωσης θα αποτελεί αντικείμενο αξιολόγησης από τους 15.

- Τα κράτη μέλη μέχρι τον Σεπτέμβριο θα πρέπει να υποβάλουν εκθέσεις για το Ασφαλιστικό τους, στις οποίες θα απαντούν και στα συγκεκριμένα 11 ερωτήματα που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού.

- Οι χώρες, που δεν τολμούν βαθιές τομές στο Ασφαλιστικό, θα δουν τις οικονομίες τους να υφίστανται συνέπειες – αδυναμία στην προσέλκυση επενδύσεων, μείωση της δανειοληπτικής ικανότητάς τους κ.α.

- Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση χρειάζεται συναίνεση και διαφάνεια. Χωρίς συναιέσεις δε μπορούν να γίνουν μεταρρυθμίσεις αυτού του εύρους και αυτής της βαρύτητας. Οι Σουηδοί, π.χ., για να πραγματοποιήσουν τη μεταρρύθμιση του δικού τους Ασφαλιστικού έστειλαν 7,5 εκατομμύρια επιστολές για το θέμα.

- Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση πρέπει να είναι τεχνοκρατική. Πρέπει να υπάρχει μια διαφανής και συγκεκριμένη απεικόνιση του προβλήματος, το οποίο να γίνει σαφές σε όλους.

- Τέλος ο κοινωνικός διάλογος, όπως υπογραμμίζει η Επίτροπος, πρέπει να είναι ευρύς. Οι συμμετέχοντες στην υπόθεση αυτή δε μπορεί να είναι πια μόνο η ΓΣΕΕ και η ΑΔΕΔΥ. Τα κόμματα εξίσου πρέπει να παίξουν σημαντικό ρόλο.

Στη συνέχεια ο κ. Κυριακόπουλος αναφέρθηκε στην Ευ-

ρωπαϊκή στρατηγική για την αναδιοργάνωση του ασφαλιστικού συστήματος, με στόχο την ενίσχυση του προβληματισμού στο αν η χώρα μας ανταποκρίνεται στις σύγχρονες εξελίξεις ή αποτελεί για μια ακόμη φορά μια θλιβερή εξαίρεση, και τόνισε ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Γκέτεμποργκ, τον Ιούνιο του 2001 επεσήμανε ότι «προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι προκλήσεις της γήρανσης του πληθυσμού, απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση» και ενέκρινε «τρεις γενικές αρχές για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων» :

1. Να διασφαλισθεί η ικανότητα των συστημάτων να εκπληρώνουν τους κοινωνικούς τους στόχους, δηλαδή παροχή ασφαλούς και επαρκούς εισοδήματος στους συνταξιούχους και στα εξαρτώμενα από αυτούς άτομα και εξασφάλιση, σε συνδυασμό με τα συστήματα υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας, καταλλήλων συνθηκών διαβίωσης σε όλους τους ηλικιωμένους.

2. Να εξασφαλισθεί η οικονομική τους βιωσιμότητα, έτσι ώστε η επερχόμενη γήρανση του πληθυσμού να μην επιδρά αρνητικά στη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών ή στην ικανότητα επίτευξης βασικών στόχων της δημοσιονομικής πολιτικής (όσον αφορά το σύνολο των φορολογικών επιβαρύνσεων ή τις προτεραιότερες δαπανών) και να μην οδηγήσει σε αθέμιτο καταμερισμό των πόρων μεταξύ των γενεών.

3. Να αυξηθεί η ικανότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας και των ατόμων συμβάλλοντας στην αύξηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας, στην παροχή ίσων ευκαιριών σε άνδρες και γυναίκες, όσον αφορά την απασχόληση και την κοινωνική προστασία, και στην καλύτερη προσαρμογή των συνταξιοδοτικών συστημάτων στις ανάγκες του ατόμου.

Από τα παραπάνω, όπως τόνισε ο κ. Κυριακόπουλος, προκύπτει η ανάγκη ανάπτυξης σαφών ολοκληρωμένων στρατηγικών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η γήρανση του πληθυσμού για τα συνταξιοδοτικά συστήματα.

Συνεχίζοντας ο κ. Κυριακόπουλος και αναφερόμενος σε άλλα σχετικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τόνισε ότι

γίνεται φανερό ότι οι στρατηγικές αναδιοργάνωσης δεν θα πρέπει να επικεντρώνονται μόνο στα συνταξιοδοτικά συστήματα του πρώτου πυλώνα, εφόσον και οι άλλοι δύο πυλώνες καλούνται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη του γενικού στόχου των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Προκύπτει λοιπόν ότι η ανάπτυξη των επαγγελματικών ταμείων (2ος πυλώνας) αλλά και η ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων από ασφαλιστικές επιχειρήσεις ή άλλους αποταμιευτικούς οργανισμούς (3ος πυλώνας) είναι απαραίτητες για τη συμπλήρωση των συνταξιοδοτικών συστημάτων και ότι το κράτος δεν μπορεί να είναι ο μόνος υπεύθυνος για τη χορήγηση σύνταξης. Η συζήτηση αυτή στον παρόντα κοινωνικό διάλογο υποτιμάται ή δεν αναφέρεται καθόλου.

Κρίνεται αναγκαίο, επίσης, να σημειωθεί ότι οι παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με την οικονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων σχολιάζουν ότι αυτό εξαρτάται:

1. Από την αύξηση συμμετοχής στην απασχόληση.
2. Από τη χρηματοδότηση από τον δημόσιο προϋπολογισμό.
3. Από την αύξηση της συνολικής απασχόλησης μέσω της μετανάστευσης.
4. Από την ανάπτυξη φορολογικών ελαφρύνσεων ή άλλων κινήτρων για την επίτευξη υψηλής συμμετοχής του εργατικού δυναμικού, κυρίως των γυναικών και ηλικιωμένων εργαζομένων.
5. Πρέπει να περιορισθεί η χρήση των συστημάτων πρόωρης συνταξιοδότησης και να μην «τιμωρείται» η μεγαλύτερης διάρκειας συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Πρέπει να υπάρξουν συστήματα σταδιακής μετάβασης από την απασχόληση στη συνταξιοδότηση, που θα επιτρέπουν τη λήψη συντάξεων και εισοδήματος από την εργασία και θα διαμορφώνουν πιο ευέλικτα τις ηλικίες υποχρεωτικής συνταξιοδότησης.
6. Τέλος επισημαίνεται ότι ένα πρόσθετο στοιχείο «χρηματοδότησης» είναι η δημιουργία αποθεματικών, που θα προορίζονται για τη χρηματοδότηση των συντάξεων. Πολλά κράτη μέλη έχουν αρχίσει ή σχεδιάζουν τη δημιουργία ειδικών αποθεματικών για τη χρηματοδότηση των συντάξεων.

Μεταφερόμενοι στην ελληνική περίπτωση, συνέχισε ο κ. Κυριακόπουλος, θεωρούμε ότι το ασφαλιστικό σύστημα αποτελεί μείζον οικονομικό και κοινωνικό ζήτημα της χώρας με ποικίλες προεκτάσεις τόσο στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, όσο και στον τομέα της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας. Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών προσήλθε με θετική στάση στον κοινωνικό διάλογο, έχοντας λάβει σοβαρά υπόψη του το πλαίσιο αυτό καθώς και τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, όπως ανέφερα ήδη.

Πιστεύουμε στον ΣΕΒ ότι η καθυστέρηση, που έχει ήδη σημειωθεί στην αντιμετώπιση του θέματος, δημιουργεί τον κίνδυνο συσσώρευσης κόστους και πιο επώδυνων λύσεων, ενώ η ανασφάλεια που προκαλεί στους εργαζόμενους έχει αρνητικές επιδράσεις και στην παραγωγικότητα της χώρας.

Υπογράμμισε στη συνέχεια την ανάγκη συντονισμού των κοινωνικών εξελίξεων με τις οικονομικές δυνατότητες του τόπου. Για να προχωρήσει η θεμιτή πραγματική κοινωνική

και οικονομική σύγκλιση, όπως τόνισε, πρέπει να αφορά όλα τα μεγέθη που την συναπαρτίζουν: εισοδήματα, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, κόστος κοινωνικών δαπανών. Και θα ήταν σχήμα πρωθύστερο και υπονομευτικό για τη συνολική προσπάθεια να προχωρήσουμε σε αλλαγές στον κοινωνικό τομέα, που συνεπάγονται κόστος, χωρίς να έχουμε εξασφαλίσει ανάλογα έσοδα και παράλληλα την πρόοδο και σε άλλους τομείς, όπως είναι η παιδεία.

Ειδικότερα για το ασφαλιστικό σύστημα, όπως είπε, η ανάγκη σύνδεσής του με τις δημοσιονομικές δυνατότητες της χώρας είναι προφανής. Δεν είναι όμως η μόνη. Η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος έχει επιπτώσεις σε κρίσιμα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας, όπως στην ανταγωνιστικότητα, στην ανάπτυξη, στην απασχόληση, μεγέθη τα οποία με τη σειρά τους καθορίζουν και τις δυνατότητες του ίδιου του ασφαλιστικού συστήματος.

Γι' αυτό θεωρούμε ότι η μεταρρύθμιση της κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να αντιμετωπισθεί ως κατ' εσχόλην αναπτυξιακό πρόβλημα και όχι ως «αριθμητικό» ή «λογιστικό», που δεν λαμβάνει υπόψη την επίδραση των προτεινόμενων μέτρων στα βασικά οικονομικά μεγέθη και στην κατανομή των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων μεταξύ των γενεών.

Η συμβατότητα και η εξισορρόπηση των επιδιώξεων αυτών πιστεύουμε ότι πράγματι πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο του κοινωνικού διαλόγου, στον οποίο συμμετέχουμε.

Ως προς το μέγεθος του προβλήματος, συνέχισε ο κ. Κυριακόπουλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ενώ η κυβέρνηση προσκαλεί τους κοινωνικούς εταίρους σε διάλογο για το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας, εν τούτοις **καμία επίσημη αναφορά δεν γίνεται σχετικά με το είδος και το μέγεθος του προβλήματος.** Η πρόσκληση για κοινωνικό διάλογο δεν περιλαμβάνει την περιγραφή του πραγματικού προβλήματος και τις επισημάνσεις των μελετών με αποτέλεσμα ούτε οι εργαζόμενοι, αλλά ούτε και οι εργοδότες να έχουν μια ολοκληρωμένη και έγκυρη εικόνα του προβλήματος παρά μόνο από τα στοιχεία που οι ίδιοι έχουν επεξεργασθεί. Καλούνται δηλαδή να έχουν άποψη για τη 'θεραπεία' ενός συστήματος χωρίς να έχουν στα χέρια τους την επίσημη 'γνώματευση' για το είδος και το μέγεθος της 'ασθένειας'. Τα τεχνοκρατικά δεδομένα είναι απαραίτητα, προκειμένου να υπάρξει ένα μίνιμουμ κοινής βάσης για τον διάλογο και συναίνεση. Άλλως, ο διάλογος αυτός μπορεί εύκολα να αποπροσανατολισθεί και να καταλήξει σε αυτοσκοπό ή σε δογματικές και ανούσιες αντιπαραθέσεις.

Είναι αναμφισβήτητο ότι η ουσιαστική αντιμετώπιση του ασφαλιστικού προβλήματος απαιτεί μια συνεχή ισορροπία μεταξύ εισροών και εκροών του συστήματος. Η ισορροπία αυτή πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα δημογραφικά δεδομένα, τις δημοσιονομικές δυνατότητες, την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και την κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτά πρέπει να αποτελέσουν τα κύρια στοιχεία ενός ευρέως και ουσιαστικού διαλόγου, στον οποίο θεωρούμε απαραίτητο να συμμετάσχουν κοινωνικοί φορείς, πολιτικά κόμματα και κυβέρνηση.

Προς αυτή την κατεύθυνση, πρέπει να εξετασθούν επίσης τα μεγάλα περιθώρια για αύξηση των πόρων, που εκτιμάται ότι υπάρχουν στον περιορισμό της παραοικονομίας,

στη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, στη μείωση της φοροδιαφυγής και της εισφοροδιαφυγής καθώς και στην αναμόρφωση του ίδιου του ασφαλιστικού συστήματος, με μέτρα που θα βελτιώσουν το κόστος λειτουργίας του.

Το φορολογικό βάρος που υφίστανται επιχειρήσεις και εργαζόμενοι είναι ήδη πολύ υψηλό – από τα υψηλότερα στην Ε.Ε. – και η φοροδοτική τους ικανότητα έχει εξαντληθεί. Εξάλλου, μέσα στα πλαίσια του αυξημένου ανταγωνισμού η φορολογία πρέπει να μειωθεί για να βελτιωθεί η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα και για να ενισχυθούν οι επενδύσεις. Στην κατεύθυνση αυτή κινούνται άλλωστε όλες οι ευρωπαϊκές χώρες και, αν η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα που θα αποκλίνει, οι συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση, θα είναι πολύ σοβαρές. Ο ΣΕΒ θεωρεί, τέλος, ότι η θεσμοθέτηση της οικονομικής συμμετοχής του Κράτους στη χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη μακροχρόνια επιβίωσή του.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η θεσμοθετημένη συμμετοχή του κράτους στη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης είναι αναγκαία και πρέπει να λάβει χώρα με ένα συνεπή, διαφανή και συστηματικό τρόπο. Όπως είναι γνωστό σε όλους, πρόσφατα ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κ. Νίκος Χριστοδουλάκης, κατέληξε σε ένα σχέδιο ολοκληρωμένου συστήματος χρηματοδότησης του ΙΚΑ.

Είναι φανερό ότι τα δεδομένα που έχουμε στα χέρια μας και ο χρόνος που πέρασε, δεν μας έχει επιτρέψει να έχουμε μια σε βάθος αντίληψη για την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα του σχεδίου αυτού. Θα προτιμούσαμε να το έχουμε δει σε συνδυασμό με την πλήρη αναλογιστική μελέτη, η οποία, όπως έχω αναφέρει, δεν μας έχει γνωστοποιηθεί ακόμα. Έτσι επιφυλασσόμεθα, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε το θέμα συνολικά και όχι περιστασιακά.

Θεωρούμε θετική την προτεινόμενη μετεξέλιξη του ΙΚΑ σε ένα και μοναδικό Ενιαίο Ταμείο Μισθωτών, το οποίο θα αναλάβει την ευθύνη χορήγησης της κύριας σύνταξης, για όλους τους μισθωτούς της χώρας.

Ως προς την **επικουρική σύνταξη** να αναφέρουμε ότι, μέχρι σήμερα τόσο η κύρια όσο και η επικουρική ασφάλιση βρισκόταν κάτω από την εγγύηση του κράτους.

Από τη συνολική τοποθέτηση των προτάσεων της κυβέρνησης σχετικά με την επικουρική ασφάλιση, συνάγεται η μετακίνηση της ευθύνης στους εργαζόμενους και τους εργοδότες με αντίστοιχη απόσυρση της ευθύνης από την πλευρά του κράτους που διατηρεί μόνο εποπτικό ρόλο. Όμως παραμένει ανοιχτό το ζήτημα των βαρών που ήδη υπάρχουν σε ορισμένα από τα ταμεία αυτά, για τα οποία δεν ευθύνονται οι κοινωνικοί εταίροι. Ως εκ τούτου, προ της ανάληψης αυτού του ρόλου και της κοινής ευθύνης από μέρους των κοινωνικών εταίρων, θα πρέπει να συζητηθεί και να επιλυθεί εγκαίρως κάθε πρόβλημα που μπορεί να παρουσιάσουν τα επιμέρους ταμεία και η εκκαθάριση του παρελθόντος.

Το σύστημα της επικουρικής σύνταξης εμπεριέχει την έννοια της επαγγελματικής ασφάλισης και πρέπει σταδιακά να εξελιχθεί σε επαγγελματική σύνταξη. Το σύστημα χρηματοδότησης που πρέπει να διέπει τις επικουρικές/επαγγελμα-

τικές συντάξεις είναι κατά την άποψή μας το κεφαλαιοποιητικό.

Η εισαγωγή του συστήματος αυτού σε κάθε επιμέρους ταμείο πρέπει, βεβαίως, να στηρίζεται στη συμφωνία των δύο μερών, που θα πρέπει να γίνει παράλληλα με την εισαγωγή νέων θεσμών, όπως τα pension funds, και γενικά των φορέων διαχείρισης αυτών των κεφαλαίων, με τρόπο αξιόπιστο και διαφανή, ώστε να κερδίζουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Όσον αφορά την αναμόρφωση των επιμέρους παραμετρικών στοιχείων του συστήματος, ο ΣΕΒ τάσσεται υπέρ ενός ευέλικτου συστήματος που θα δίνει τη δυνατότητα στους εργαζόμενους να συνταξιοδοτούνται μεταξύ 60-67 ετών με βάση ένα σύστημα κινήτρων και αντικινήτρων. Είναι εξάλλου ορθό να διατηρηθεί μεν η κατηγορία των βαρέων και ανθυγιεινών, θα πρέπει όμως να επανεξετασθεί η συμμετοχή ορισμένων κατηγοριών ασφαλισμένων, με βάση τις νέες συνθήκες λειτουργίας των επαγγελματιών.

Στη συνέχεια, ο κ. Κυριακόπουλος επεσήμανε μία σειρά άλλων θεμάτων, όπως ότι ο ΣΕΒ συμφωνεί ότι πρέπει να υπάρχουν κατώτατες συντάξεις που να εξασφαλίζουν ένα ανεκτό επίπεδο διαβίωσης για εκείνες τις κατηγορίες των ασφαλισμένων που έχουν πραγματικά αυτή την ανάγκη. Είναι αναγκαία η διασφάλιση των κατωτέρων συντάξεων στα σημερινά τουλάχιστον επίπεδα.

Ένα άλλο σοβαρό θέμα είναι το επίπεδο συντάξεως σε σχέση με το επίπεδο του εν ενεργεία εισοδήματος. Είναι ιδιαίτερα σοβαρό και ευαίσθητο θέμα και θα πρέπει το συνολικό επίπεδο να ορισθεί μέσα στα πλαίσια του διαλόγου, αφού ληφθούν υπόψη τα οικονομικά του συστήματος, η ευρωπαϊκή εμπειρία και οι ελληνικές ιδιαιτερότητες.

Επίσης ο ΣΕΒ αντιλαμβάνεται τις ιδιομορφίες που παρουσιάζει η επαγγελματική ζωή των γυναικών και θεωρεί ότι οι ιδιομορφίες αυτές θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη στο πλαίσιο της ενίσχυσης της μητρότητας.

Επισήμανε, στη συνέχεια για άλλη μια φορά, τη σοβαρότητα της απουσίας ακριβούς περιγραφής του προβλήματος. Μέχρι σήμερα η ελληνική κοινωνία δεν έχει υπεύθυνη ενημέρωση για το πρόβλημα. Για να βαδίζει σταθερά ο διάλογος, και η συναίνεση στη λύση του ασφαλιστικού προβλήματος να είναι ουσιαστική και σε βάθος χρόνου, πρέπει πρώτα όλοι μαζί να συμφωνήσουμε ποιό ή ποιά προβλήματα θέλουμε να αντιμετωπίσουμε και ποιά όχι. Οι ανακοινωθείσες προτάσεις αποτελούν ουσιαστικά επιβεβαίωση των υφιστάμενων ρυθμίσεων και η οικονομική προσέγγιση αντιμετώπισης κινείται σε μια λογική διαχείρισης και όχι μεταρρύθμισης.

Έτσι, δημιουργείται η εντύπωση ότι απουσιάζει μια θαρραλέα και σε βάθος μεταρρυθμιστική προσπάθεια, που θα δώσει στο σύστημα μακροχρόνια πνοή, αποτελεσματική διαχείριση και μια άλλη αντίληψη κοινωνικής δικαιοσύνης.

Καταλήγοντας, τόνισε ότι η ασφαλιστική μεταρρύθμιση που θα δώσει ουσιαστικές απαντήσεις στο ασφαλιστικό θέμα της χώρας, με βιώσιμο και μακροχρόνιο τρόπο, δεν μπορεί παρά να στηρίζεται στη μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση των υπευθύνων φορέων της πολιτικής και της κοινωνίας. Έτσι θεωρούμε ότι ο διάλογος πρέπει να γίνεται με πιο συγκροτημένο σχήμα και πιο ουσιαστικό περιεχόμενο. ♦

Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ

Ενισχύεται σύμφωνα με την έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας του IOBE η πρόβλεψη πιθανής ταχύτερης ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας μέσα στο 2002

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος σημείωσε τον Μάρτιο 2002 και νέα αύξηση κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά 0,2 στην Ευρωζώνη. Η βραδεία αλλά συνεχής αύξηση του δείκτη κατά το τελευταίο τρίμηνο είχε ως αποτέλεσμα να προσεγγίσει τον Μάρτιο τα υψηλότερα επίπεδα που είχαν καταγραφεί από τον Σεπτέμβριο του 2001. Η πορεία του δείκτη ενισχύει την πρόβλεψη πιθανής ταχύτερης ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας μέσα στο 2002. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), θετική συμβολή στη διαμόρφωση του δείκτη τον μήνα Μάρτιο 2002 είχε η βελτίωση του κλίματος στη βιομηχανία και η άνοδος της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Αντίθετα αρνητικά συνέβαλε το κλίμα στο λιανικό εμπόριο, ενώ ουδέτερη ήταν η επίδραση του τομέα των κατασκευών.

Το οικονομικό κλίμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση επηρεάστηκε θετικά από 9 χώρες, συμπεριλαμβανόμενης και της Ελλάδας (0,1 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ ουσιαστικότερη ήταν η συμβολή του Βελγίου (0,8), της Γερμανίας (0,7), καθώς και της Πορτογαλίας και Φινλανδίας (0,5). Ο δείκτης παρέμεινε στα ίδια επίπεδα στη Δανία, ενώ αντίθετα μειώθηκε στην Αυστρία (-0,4), Ισπανία (-0,3), Ολλανδία (-0,2) και Ιταλία (-0,1).

Στην Ελλάδα ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος, ακολουθώντας τη γενικότερη τάση της Ε.Ε., αυξήθηκε ελαφρά έναντι του Φεβρουαρίου προσεγγίζοντας τις 101,8 μονάδες. Οι επιδράσεις που ασκούνται προέρχονται κυρίως από τη βελτίωση του κλίματος στον κατασκευαστικό τομέα και στο λιανικό εμπόριο, ενώ η καταναλωτική εμπιστοσύνη στην Ελλάδα παρέμεινε στα επίπεδα του Φεβρουαρίου.

Αναλυτικότερα οι εξελίξεις στους κύριους τομείς δραστηριότητας της ελληνικής οικονομίας, σύμφωνα με την έρευνα του IOBE τον Μάρτιο 2002 ήταν οι ακόλουθες:

Βιομηχανία : Σταθεροποίηση σε σχετικώς υψηλά επίπεδα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη βιομηχανία κινήθηκε τον Μάρτιο στα επίπεδα του Φεβρουαρίου, στις 105,6 μονάδες. Ο δείκτης διαμορφώθηκε υπό την επίδραση αντίρροπων τάσεων των προβλέψεων για την παραγωγή και των εκτιμήσεων για το ύψος των αποθεμάτων. Συγκεκριμένα, την οριακή βελτίωση των προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες αντιστάθμισε η εκτίμηση για αύξηση των αποθεμάτων, ενώ η ζήτηση εκτιμάται σταθερή στα επίπεδα του Φεβρουαρίου.

Θετικές είναι και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα κατάσταση σε σχέση με αυτήν του προηγούμενου μήνα, καθώς επισημαίνεται άνοδος του ποσοστού των επιχειρήσεων που εκτιμούν βελτίωση των πωλήσεων και των εξαγωγών τους, ενώ υψηλό παρέμεινε το ποσοστό εκείνων που εκτιμούν σταθερότητα της παραγωγής.

Βραχυχρόνια αναμένονται θετικότερες εξελίξεις, κα-

θώς οι προσδοκίες για αύξηση των πωλήσεων και των εξαγωγών κατά το προσεχές τρίμηνο αποτυπώνονται ενισχυμένες. Η πρόβλεψη αυτή ισχυροποιείται, αφενός από τις εκτιμήσεις για αύξηση των μηνών εξασφαλισμένης παραγωγής στους 5,8 (έναντι 5,6 τον Φεβρουάριο) και αφετέρου από την αύξηση του ποσοστού χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού στο 76,2%.

Αναλυτικότερα, στους επιμέρους τομείς της βιομηχανίας παρατηρούνται τα εξής:

- Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** μειώθηκε έναντι του Φεβρουαρίου παραμένοντας, όμως, σε υψηλότερα επίπεδα από αυτά που σημειώθηκαν στην αρχή του έτους. Η πτώση του δείκτη αποδίδεται κατά κύριο λόγο στις μετριοπαθέστερες εκτιμήσεις για τη ζήτηση και στην αύξηση των αποθεμάτων. Αντίθετα, παρατηρείται ενίσχυση των προσδοκιών αύξησης της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες, η οποία σε συνδυασμό με τις επίσης καλύτερες προσδοκίες για τις πωλήσεις και τις εξαγωγές προοιωνίζεται ανάκαμψη του κλίματος στο άμεσο μέλλον.

- Στην κατηγορία των **Κεφαλαιουχικών αγαθών** διατηρούνται και τον Μάρτιο οι ισχυρές προβλέψεις ανόδου παραγωγής, πωλήσεων και εξαγωγών, οι οποίες οδηγούν στην εκτίμηση ενίσχυσης της δραστηριότητας στον τομέα τους 3-4 προσεχείς μήνες.

- Στα **Ενδιάμεσα αγαθά** παρατηρείται βελτίωση του κλίματος, με σημαντική άνοδο του δείκτη στις 102,7 μονάδες, έναντι 99,3 τον Φεβρουάριο. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στις θετικότερες εκτιμήσεις για άνοδο της συνολικής ζήτησης αλλά και στη ρευστοποίηση των αποθεμάτων. Ισχυρές εξάλλου είναι και οι προβλέψεις για την άνοδο της παραγωγής και των εξαγωγών.

Κατασκευές : Αισθητή βελτίωση του κλίματος

Ανάκαμψη των Επιχειρηματικών Προσδοκιών καταγράφεται τον Μάρτιο με άνοδο του σχετικού δείκτη στις 129 μονάδες, έναντι 120,4 τον Φεβρουάριο του 2002. Η άνοδος

αυτή αποδίδεται στη βελτίωση των προσδοκιών για την πορεία της απασχόλησης, με την πλειοψηφία των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα (47%) να αναμένει άνοδο του αριθμού των απασχολούμενων. Η έντονη ζήτηση εργασίας που καταγράφεται στον τομέα των κατασκευών προκύπτει και από την ύπαρξη ενός σχετικώς υψηλού ποσοστού επιχειρήσεων, οι οποίες θεωρούν ότι η ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού συνιστά πρόσκομμα στην επέκταση της δραστηριότητάς τους. Παράλληλα βελτιώνονται και οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το επίπεδο προγράμματος εργασιών, το οποίο θεωρείται κανονικό από το 54% των ερωτηθέντων.

Τέλος, η ανάκαμψη του δείκτη και οι θετικότερες βραχυρόνιες προοπτικές αποτυπώνονται και στους μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας, οι οποίοι ανήλθαν στους 14,8 έναντι 13,7 τον Φεβρουάριο.

Από την άλλη πλευρά πρέπει να σημειωθεί η αύξηση του ποσοστού των επιχειρήσεων που εκτιμούν ότι η κατασκευαστική δραστηριότητα διεξάγεται απρόσκοπτα από 14% τον Φεβρουάριο σε 17% τον Μάρτιο. Στους λόγους που θεωρούνται αποτρεπτικοί για την επέκταση της δραστηριότητας επισημαίνονται πάλι το θεσμικό και γραφειοκρατικό πλαίσιο του Δημοσίου (34%), λόγοι που χαρακτηρίζονται από εποχικότητα, όπως οι καιρικές συνθήκες (21%), και τέλος η χαμηλή ζήτηση (15%).

Οι εξελίξεις στους επιμέρους κλάδους του τομέα των κατασκευών ήταν οι ακόλουθες :

- Στον κλάδο των **Ιδιωτικών Κατασκευών** οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για το επίπεδο του προγράμματος των υπό εκτέλεση εργασιών και αυτές που αφορούν την απασχόληση είναι μετριοπαθείς. Σχετικά με τους παράγοντες που δρουν ανασταλτικά στην ομαλή κατασκευαστική δραστηριότητα, μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται σε παράγοντες που συνδέονται με εποχικότητα, όπως οι καιρικές συνθήκες (24%), αλλά και στο γραφειοκρατικό και θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Δημοσίου (23%), ενώ απρόσκοπτα διεξάγεται η δραστηριότητα σύμφωνα με το 21% των επιχειρήσεων.

- Στον κλάδο των **Δημοσίων Έργων** παρατηρείται βελτίωση των εκτιμήσεων τόσο σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση όσο και με τις προσδοκώμενες βραχυρόνιες εξελίξεις.

Συγκεκριμένα καταγράφεται άνοδος του ποσοστού των επιχειρήσεων που εκτιμούν ότι η πορεία των εργασιών τους σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο αυξήθηκε, ενώ το πρόγραμμα εργασιών θεωρείται ανώτερο του κανονικού από το 12% αυτών, έναντι μόλις 3% τον Φεβρουάριο. Επιπλέον, το 48% των επιχειρήσεων αναμένει αύξηση της απασχόλησης τους προσεχείς 3-4 μήνες. Οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν κατά τον Μάρτιο οδήγησαν και σε θετικότερες προοπτικές με αύξηση των μηνών εξασφαλισμένης δραστηριότητας σε 16,3, έναντι 14,5 τον Φεβρουάριο.

Λιανικό Εμπόριο : Μετριοπαθέστερες οι εκτιμήσεις

Οι μετριοπαθέστερες εκτιμήσεις και προβλέψεις των επιχειρήσεων του Λιανικού Εμπορίου που διατυπώθηκαν τον Μάρτιο οδήγησαν σε πτώση τον Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών από 100,9 μονάδες τον Φεβρουάριο σε 96,9 μονάδες. Αυτό οφείλεται κυρίως σε υποχώρηση της ζήτησης και διόγκωση των αποθεμάτων.

Επιπλέον, η πλειοψηφία των επιχειρήσεων (68%) δεν αναμένει αύξηση των παραγγελιών ως προς τους προμηθευτές κατά το προσεχές τρίμηνο. Αντίθετα, οι προσδοκίες για τα μελλοντικά επίπεδα απασχόλησης εμφανίζονται ανοδικές.

Τέλος, το 62% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι η δραστηριότητά τους δεν αναμένεται να μεταβληθεί ουσιαστικά τους προσεχείς 6 μήνες.

Υπηρεσίες : Οριακή βελτίωση των δεδομένων

Τον Μάρτιο ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στον τομέα των Υπηρεσιών μειώθηκε έναντι του Φεβρουαρίου, παρέμεινε ωστόσο υψηλότερος από τα πολύ χαμηλά επίπεδα που είχε προσεγγίσει στις αρχές του 2002. Η πτώση του δείκτη οφείλεται στη διατήρηση ενός υψηλού ποσοστού επιχειρήσεων που κρίνουν το γενικότερο κλίμα αρνητικό και πολύ λιγότερο στις εκτιμήσεις για τα δεδομένα των ιδίων των επιχειρήσεων.

Έτσι, παρά την εκτίμηση ότι το γενικό κλίμα είναι δυσμενές, η πλειονότητα των επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών εκτιμά ότι η ζήτηση αυξήθηκε τον Μάρτιο για τρίτο κατά σειρά μήνα και ο αριθμός των απασχολούμενων παρουσίασε μικρή μόνο μείωση. Εξάλλου, οι ίδιες επιχειρήσεις προβλέπουν ότι η ζήτηση για τις υπηρεσίες που παρέχουν και ο αριθμός των απασχολούμενων τους θα αυξηθούν τους 3-4 προσεχείς μήνες. Τέλος, το 36% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι μπορεί να επεκτείνει απρόσκοπτα τη δραστηριότητά του.

Όσον αφορά δε στους λόγους, οι οποίοι θεωρούνται ανασταλτικοί, την πρώτη θέση κατέχει η ανεπάρκεια της ζήτησης σύμφωνα με το 27% των ερωτηθέντων. Αν τα αποτελέσματα αυτά συγκριθούν με τα αντίστοιχα του πρώτου τριμήνου του 2001 μπορούμε βάσιμα να υποθέσουμε ότι η ουσιαστικότερη μεταβολή που καταγράφεται είναι η υποχώρηση της ζήτησης, η οποία επηρεάζει τώρα ένα μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων. Φαίνεται ωστόσο ότι οι επιχειρήσεις είναι αισιόδοξες για την εξέλιξη της ζήτησης στο μέλλον, καθώς η πλειονότητά τους προβλέπει αύξηση. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η περίοδος της κρίσης στον τομέα των υπηρεσιών, η οποία άρχισε από τον Σεπτέμβριο του 2001, αντικαθίσταται τώρα από σταθεροποίηση σε χαμηλότερα προς το παρόν επίπεδα. Υπάρχουν όμως προσδοκίες ανάκαμψης, η οποία θα πρέπει να τοποθετηθεί στα μέσα του τρέχοντος έτους. ♦

Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Συμμετοχή του ΣΕΒ σε εκδήλωση του Ινστιτούτου Δημοκρατίας «Κ. Καραμανλής» και του Ελληνοαμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου

Βασική αποστολή της επιχειρήσεως είναι η συνεχής προσθήκη αξίας στην επιχείρηση και στον επενδυτή μέτοχο. Αυτό πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα στο πλαίσιο του έντονου ανταγωνισμού που γεννά η παγκοσμιοποίηση των πάντων, όπου η επιβίωση και ανάπτυξη μιας επιχειρήσεως είναι συνάρτηση της ανταγωνιστικότητάς της. Και για να είναι μια επιχείρηση ανταγωνιστική απαιτείται η ύπαρξη σύγχρονου και διορατικού management, το οποίο χαράζει και υλοποιεί στρατηγικές, αποφεύγοντας απαρχαιωμένες αντιλήψεις, διατηρώντας όμως αυτές τις διαχρονικές αξίες στις οποίες η επιχείρηση παραδοσιακά πιστεύει και που κρατούν την εταιρεία μέσα στο παγκόσμιο επιχειρηματικό γίγνεσθαι.

Με τις επισημάνσεις αυτές άρχισε την ομιλία του ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος σε εκδήλωση, που οργάνωσαν στις 3 Απριλίου 2002 στο ξενοδοχείο Caravel το Ινστιτούτο Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής» και το Ελληνοαμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο. Παγκοσμίως, τόνισε ο κ. Κυριακόπουλος, επενδυτές επιδιώκουν τη μέγιστη δυνατή επιστροφή στα κεφάλαιά τους. Επιλέγουν χρηματιστηριακούς τίτλους, ενώ επιθυμούν σαφή αντίληψη του κινδύνου που αναλαμβάνουν. Προκειμένου να αξιολογήσουν τον κίνδυνο και να τον συγκρίνουν με την αναμενόμενη απόδοση της επένδυσής τους, έχουν ανάγκη έγκυρων και έγκαιρων στοιχείων για την πορεία της εταιρείας καθώς και πλήρη εικόνα της αποτελεσματικότητας της διοίκησής της.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια και για να λειτουργήσει ανταγωνιστικά το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, σε σχέση με τα άλλα διεθνή χρηματιστήρια, πρέπει να εξασφαλίσει επαρκώς στους επενδυτές ότι οι εταιρείες, οι μετοχές των οποίων διαπραγματεύονται στην Αθήνα, ακολουθούν κάποιες βασικές αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησεως. Οι αρχές αυτές θα πρέπει να διασφαλίζουν :

- την ισότιμη προώθηση των συμφερόντων όλων των μετόχων,
- τη σωστή και έγκαιρη πληροφόρηση των επενδυτών και
- την αποτελεσματική διαχείριση της εταιρείας από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα άλλα ανώτερα στελέχη, με απώτερο στόχο τη μέσο-μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της επιχειρηματικής δράσης.

Όλο και περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις, των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο ΧΑΑ, συνειδητοποιούν την αναγκαιότητα υιοθέτησης ενός νέου τρόπου διοικήσεως, που θα ξεφεύγει από την κλασική αντίληψη της «οικογενειακής επιχείρησης». Ο ρόλος των διοικητικών συμβουλίων αναβαθμίζεται και γίνεται

ουσιαστικότερος. Η νέα αντίληψη στη διοίκηση των εταιρειών στηρίζεται στα στελέχη και τα συστήματα και απαντά με επιτυχία στις σύγχρονες προκλήσεις.

Η συμμόρφωση προς την κείμενη νομοθεσία, όπως είναι και το νομοθετικό πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση, είναι βεβαίως αναγκαία συνθήκη, όμως κανείς δεν πιστεύει ότι αποτελεί και επαρκή συνθήκη για να ευδοκιμήσει η κάθε επιχειρηματική δράση. Οι κεφαλαιαγορές και οι επενδυτές απαιτούν, αλλά και όλοι όσοι συναλλάσσονται με την επιχείρηση αναζητούν ένα σύστημα διακυβερνήσεως, του οποίου οι αρχές και διαδικασίες θα περιλαμβάνουν όχι μόνο τις υποχρεώσεις, που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, αλλά και οικειοθελείς δεσμεύσεις τις οποίες η εταιρεία θα εφαρμόζει, με την πεποίθηση ότι έτσι αυξάνεται η αξιοπιστία της, και κατ' επέκταση μακροπρόθεσμα και η αξία της μετοχής της. Οι αρχές της, η «εταιρική ηθική και δεοντολογία» της, οι αυτοδεσμεύσεις της επιχειρήσεως, είναι στοιχεία τα οποία την διαφοροποιούν στο επιχειρηματικό της περιβάλλον.

Εταιρική Διακυβέρνηση λοιπόν είναι σύστημα ρυθμίσεως ενός συνόλου σχέσεων μεταξύ των Στελεχών, του Δ.Σ. των μετόχων και όλων των stakeholders της Επιχειρήσεως, με σκοπό την αποδοτική χρησιμοποίηση των παραγωγικών πόρων προς το συμφέρον των μετόχων και των υπολοίπων «συμμετόχων-stakeholders».

Ως «**Συμμέτοχος**» ή «**Stakeholder**» ορίζεται το άτομο, η κοινωνική ομάδα ή ο οργανισμός που επηρεάζεται από, ή επηρεάζει, τις δραστηριότητες της επιχείρησης. Ο όρος «**Stakeholder**» μπορεί να αποδοθεί και ως «ο έχων έννομο συμφέρον» στις δραστηριότητες της επιχείρησης.

Η Εταιρική Διακυβέρνηση είναι ένα σύστημα, το οποίο συνεχώς εξελίσσεται, ανταποκρινόμενο στις συνεχώς μεταβαλλόμενες επιχειρηματικές και κοινωνικές

συνθήκες. Μέχρι σήμερα σχεδιάζονται και εφαρμόζονται μηχανισμοί μέσω των οποίων :

- **Τίθενται οι στόχοι της επιχειρήσεως.**
- **Καθορίζονται τα μέσα με τα οποία θα επιτυγχάνονται οι στόχοι.**
- **Εξασφαλίζεται η διαφάνεια των δρωμένων στην επιχείρηση.**
- **Επιλέγεται ο Διευθύνων Σύμβουλος, ο CEO της επιχείρησης, και καθορίζονται τα καθήκοντά του.**
- **Παρακολουθούνται και ελέγχονται η απόδοση των στελεχών, των επενδύσεων και εν γένει οι δραστηριότητες της επιχειρήσεως.**

Είναι φανερό ότι όλα αυτά δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν στην προκρούστεια κλίνη ενός νόμου, ο οποίος δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη του τις ιδιαιτερότητες κάθε επιχειρήσεως που πολλές φορές είναι βασικές παράμετροι για την επιβίωση και ανάπτυξη κάθε μιας.

Ακόμη δεν θα έπρεπε η πολιτεία να νομοθετεί για θέματα στα οποία δεν μπορεί να δώσει ορισμό. Δεν μπορεί να επιβάλει, π.χ., ανεξάρτητα μέλη όταν δεν μπορεί να οριστεί μέτρο της ανεξαρτησίας του ατόμου και γι' αυτό να καταφεύγει στο τί **δεν είναι ανεξάρτητο**, λες και αυτό που δεν είναι μαύρο είναι άσπρο.

Ο ΣΕΒ υποστηρίζει την υιοθέτηση κανόνων ορθής εταιρικής διακυβέρνησης και συμμετείχε στην επιτροπή για την εταιρική διακυβέρνηση που είχε συστήσει η επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Τα πορίσματα της επιτροπής εκδόθηκαν στο γνωστό «μπλε βιβλιαράκι» το 1999. Τον Δεκέμβριο του 2000 οργάνωσε σχετική Ημερίδα και παράλληλα 65 μέλη του ΣΕΒ αποφάσισαν την ίδρυση της ΕΕΕΧΑΑ (Ένωσης Εταιρειών Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών) για την υποστήριξη των θέσεων των στο διαμορφούμενο νομοθετικό πλαίσιο. Τον Ιούλιο του 2001, ο ΣΕΒ και η ΕΕΕΧΑΑ κατέληξαν σε ένα σχέδιο-κώδικα για την εταιρική διακυβέρνηση και ζητήσαμε από όλες τις εισηγμένες επιχειρήσεις-μέλη μας να τοποθετηθούν επί του σχεδίου, ενώ υποβάλαμε το σχέδιο αυτό στην κυβέρνηση και στην επιτροπή κεφαλαιαγοράς.

Τέλος, θέλω να τονίσω ότι το νομοσχέδιο που βαδίζει προς τη Βουλή απηχεί σε μεγάλο βαθμό τις απόψεις του κράτους και τις δικές μας, και είναι ένα αξιόλογο παράδειγμα του τί μπορεί να επιτύχει ο διάλογος και η συνεργασία.

Η υιοθέτηση διεθνών λογιστικών προτύπων από το 2003 μαζί με τον νόμο για την εταιρική διακυβέρνηση πιστεύουμε ότι βοηθούν τη διαφάνεια και είναι προς όφελος των επιχειρήσεων αλλά και του ελληνικού χρηματιστηρίου.

Από τη σκοπιά μας, θα κάνουμε ό,τι χρειάζεται για να πετύχουν και τα δύο αυτά σημαντικότερα εγχειρήματα.

Η επίτευξη υψηλού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης κάθε οικονομίας προϋποθέτει συνεχή επενδυτική δραστηριότητα. Η ανταγωνιστικότητα της χώρας επηρεάζει άμεσα την απόδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μέσα στην οικονομία αλλά και την επενδυτική επιλογή κάθε επενδυτή. Πολλοί είναι οι παράγοντες που επιδρούν στην ανταγωνιστικότητα της κάθε χώρας και φυσικά και της Ελλάδος. Μεταξύ των παραγόντων αυτών συγκαταλέγονται :

1. **το κόστος χρηματοδότησης των επιχειρήσεων,**
2. **η διαφάνεια στις συναλλαγές,**
3. **η παραγωγικότητα της εργασίας,**
4. **η παιδεία και η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού,**
5. **η τεχνολογία και οι υποδομές,**
6. **οι νόμοι και οι κανόνες που πλαισιώνουν την επιχειρηματική λειτουργία,**
7. **η αποτελεσματική λειτουργία της δικαιοσύνης.**

Καταλήγοντας ο κ. Κυριακόπουλος τόνισε τα εξής : Οι κώδικες Εταιρικής Διακυβέρνησεως των χωρών που ακολουθούν το Ευρωπαϊκό πρότυπο είναι βέβαια εναρμονισμένοι με τη δεσμευτική νομοθεσία για το εταιρικό σχήμα κάθε χώρας. Συνήθως είναι κώδικες και δεν είναι νόμοι. Σε όλες τις χώρες, ανεξαρτήτως προτύπου (Αγγλοσαξωνικού ή Ευρωπαϊκού), αποστολή των κωδίκων αυτών είναι η παροχή πλαισίου και συστάσεων προς τις εταιρείες, προκειμένου να αναπτύξουν και εγκαταστήσουν ένα σύστημα αποτελεσματικής Εταιρικής Διακυβέρνησεως.

Το σύστημα αυτό σχεδιάζεται από κάθε εταιρεία έτσι που να αρμόζει στο μέγεθος και τις ιδιομορφίες της. Υποχρέωση κάθε εταιρείας της οποίας η μετοχή διαπραγματεύεται στο χρηματιστήριο, πρέπει να αποτελεί η ευρεία γνωστοποίηση των κανόνων της Εταιρικής Διακυβέρνησεως, τους οποίους έχει θεσμοθετήσει και ακολουθεί (στην Ετήσια Έκθεση, στην ιστοσελίδα που οι περισσότεροι έχουν στο διαδίκτυο, σε κάθε ενημερωτικό φυλλάδιο που πρέπει να παρέχουν σε αυξήσεις κεφαλαίων κ.λπ.).

Το ΧΑΑ πρέπει να έχει τη δυνατότητα να σταματά τη διαπραγμάτευση κάθε τίτλου, όταν δεν γνωστοποιούνται οι κανόνες αυτοί ή όταν αποδεικνύεται ότι δεν εφαρμόζονται οι κανόνες που έχουν γνωστοποιηθεί.

Ας μην ξεχνάμε ότι η αγορά, δηλαδή ο κάθε επενδυτής, είναι ο κριτής της ορθότητας και της επάρκειας των συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησεως κάθε εταιρείας παγκοσμίως. ♦

ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Χαιρετισμός του προέδρου του ΣΕΒ κ. Οδυσσέα Κυριακόπουλου στην ετήσια Συνέλευση των μελών του Συνδέσμου Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδος

Στον σημερινό πολύπλοκο κόσμο κανένας δεν κατέχει την απόλυτη αλήθεια. Ούτε και διαθέτει μαγικές λύσεις. Ουσιαστικές, αποδοτικές και εφικτές παρεμβάσεις μπορούν να προκύψουν μόνο από τη συνεργασία, τον διάλογο και την ανταλλαγή απόψεων. Γι αυτό πιστεύω ότι η συνεργασία των Οργανώσεών μας πρέπει να προχωρήσει ακόμη περισσότερο, η επικοινωνία μας να ενδυναμωθεί και ο διάλογος να εμπλουτισθεί. Την επισήμανση αυτή έκανε ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος απευθύνοντας χαιρετισμό στην ετήσια Συνέλευση των μελών του Συνδέσμου Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδος, που πραγματοποιήθηκε στις 30 Μαρτίου 2002 στον Βόλο.

Όπως επισήμανε ο κ. Κυριακόπουλος, εδώ και τρεις μήνες η Ελλάδα έχει εισέλθει σε μια νέα εποχή. Ίσως όμως η ευκολία με την οποία συντελέστηκε η μετάβαση στο ευρώ στο πρακτικό επίπεδο μάς εμπόδισε να συνειδητοποιήσουμε την ιστορική σημασία της μεταβολής.

Η υιοθέτηση του νέου νομίσματος δεν είναι όμως μια απλή υπόθεση. Σηματοδοτεί πριν απ' όλα την **οριστική** ένταξη της Ελλάδας μέσα σε μια μεγάλη Ενιαία Αγορά, η οποία ολοκληρώνεται τώρα με την υιοθέτηση και κοινού νομίσματος. Το ευρώ είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα αυτής της αγοράς. Και η πρόκληση για όλους μας είναι η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά.

Για τις επιχειρήσεις Ενιαία Αγορά σημαίνει κατ' αρχήν νέες δυνατότητες και ευκαιρίες: νομισματική σταθερότητα, σοβαρό περιορισμό του συναλλαγματικού κινδύνου, εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, ευκολότερη πρόσβαση σε επιμέρους αγορές. Σημαίνει όμως παράλληλα και αυξημένο ανταγωνισμό, ο οποίος πλέον με το ενιαίο νόμισμα γίνεται και ορατός. Ο ανταγωνισμός είναι πλέον η κύρια πρόκληση για κάθε επιχείρηση μικρή, μεσαία ή μεγάλη. Και πρέπει να απαντήσουμε στην πρόκληση αυτή με σοβαρές αλλαγές στις επιχειρήσεις και τη νοοτροπία μας.

Οι δικές μας προσπάθειες, όμως, τόνισε ο κ. Κυριακόπουλος, είναι η μία όψη του νομίσματος. Για να ανταποκριθούμε με επιτυχία στον ανταγωνισμό και για να εκμεταλλευθούμε τις ευκαιρίες, το περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούμε πρέπει να ευνοεί την επιχειρηματική πρωτοβουλία. Γι' αυτό πέρα από τις προσπάθειες κάθε επιχείρησης, οι οποίες ασφαλώς πρέπει να ενταθούν, είναι δικό μας καθήκον του ΣΕΒ και όλων των επιχειρηματι-

κών οργανώσεων να συνεχίσουμε την προσπάθεια για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα ενθαρρύνει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Αυτό απαιτεί αποφάσεις και πράξεις της Κυβέρνησης για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.

Δεν αμφισβητούμε ότι πολλά έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια και ότι το περιβάλλον στην Ελλάδα σήμερα είναι σημαντικά βελτιωμένο, σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν. Όμως τα όσα έχουν γίνει δεν αρκούν, και οι συνθήκες της Ενιαίας Αγοράς επιβάλλουν πρόσθετα μεγάλα καθήκοντα. Κύρια αιχμή των αλλαγών, που πρέπει να γίνουν, επιμένουμε πως είναι η ανταγωνιστικότητα. Απαιτούνται τομές και μέτρα ταχείας απόδοσης πρωτίστως στους τομείς εκείνους στους οποίους υστερούμε: Στις συνθήκες έναρξης και λειτουργίας των επιχειρήσεων, στο φορολογικό σύστημα, στις υποδομές, στο άνοιγμα των αγορών, στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Προς αυτές τις κατευθύνσεις στρέφει την προσοχή του ο ΣΕΒ και προσπαθεί να προωθήσει γρήγορα τις αλλαγές που απαιτούνται.

Ο δεύτερος τομέας, που μας απασχολεί ιδιαίτερα την περίοδο αυτή, είναι οι σχέσεις μας με τους Κοινωνικούς Εταίρους.

Στις διαπραγματεύσεις που διεξάγουμε για τη νέα Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, αλλά και στον διάλογο για το ασφαλιστικό σύστημα μετέχουμε με αίσθημα ευθύνης τόσο απέναντι στους εργαζομένους όσο και την ελληνική οικονομία και ελπίζουμε ότι θα μπορέσουμε να καταλήξουμε σε συμφωνίες, οι οποίες δεν θα αγνοούν καμία από τις κρίσιμες πλευρές των προβλημάτων. ♦

ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΤΗΣ UNICE ΕΝΩΣΕΙ ΤΗΣ ΕΑΡΙΝΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

Η Ένωση των Ευρωπαϊκών Βιομηχανιών και Εργοδοτικών Οργανώσεων UNICE (στην οποία ο ΣΕΒ είναι τακτικό μέλος), από κοινού με την Ένωση των Ευρωπαϊκών Επιμελητηρίων – EUROCHAMBRES –, την Ένωση των Ευρωπαϊκών Εμπορικών Συλλόγων – EUROCOMMERCE – και την Ένωση των Ευρωπαϊκών Ενώσεων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων – UEARME – καλούν τα κράτη-μέλη να εφαρμόσουν τους στόχους, που τα ίδια τα κράτη έχουν θέσει στη Λισαβόνα, και να υιοθετήσουν τις αναγκαίες πολιτικές ώστε η Σύνοδος της Βαρκελώνης να στεφθεί από επιτυχία. Χωρίς ταχείες διαρθρωτικές μεταβολές – περιλαμβανομένης και της αγοράς εργασίας – η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να επιτύχει υψηλό βαθμό ανάπτυξης, δεν θα μπορέσει να δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας και δεν θα επιτύχει την αειφόρο ανάπτυξη. Η ισχυρή οικονομία είναι άμεσα συνδεδεμένη με ισχυρή και συνεκτική κοινωνία και επιτρέπει στις κυβερνήσεις, στις επιχειρήσεις και στους πολίτες να εκπληρώσουν με υπευθυνότητα τον ρόλο τους.

Δύο χρόνια μετά τη Λισαβόνα, η Ισπανική Προεδρία και τα κράτη-μέλη προετοιμάζονται για την Εαρινή Σύνοδο της Βαρκελώνης, η οποία θα εκτιμήσει σε ποιο βαθμό έχει γίνει πρόοδος έως τώρα. Πρόκειται για μια κρίσιμη στιγμή, καθώς, ενώ οι προθεσμίες έχουν περάσει, η εφαρμογή της συμφωνηθείσας νομοθεσίας προχωρά με αργούς ρυθμούς. Σε αντίθεση με τη δυναμική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ευρωπαϊκές οικονομίες χάνουν έδαφος σε σχέση με την Αμερικανική που είναι ο βασικότερος ανταγωνιστής τους, καθώς ο ρυθμός παραγωγικότητας είναι χαμηλότερος αποφέροντας περιορισμένα αποτελέσματα.

Η ευρωπαϊκή επιχειρηματική κοινότητα ζητά από τα κράτη-μέλη να εξασφαλίσουν ότι οι φιλόδοξοι στόχοι που ετέθησαν στη Λισαβόνα θα υλοποιηθούν προς την κατεύθυνση των δύσκολων διαρθρωτικών μεταβολών σε κρίσιμους τομείς της αγοράς και αναμένει την ανάληψη δράσης για να μετουσιωθεί η δυναμική της Ευρώπης σε αποτελεσματικότητα. Το σημερινό συγκυριακό οικονομικό κλίμα υπογραμμίζει την ανάγκη για περισσότερο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής για την ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Ακόμη, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ανησυχούν για τον προσανατολισμό στον οποίο στρέφονται οι συζητήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο για θέματα αειφορίας, κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων και νέας εταιρικής διακυβέρνησης. Η σημασία της κοινωνικής και οικολογικής ανάπτυξης για την αναγνώριση της Ευρώπης από όλες τις κοινωνικές ομάδες αποκτά ιδιαίτερο ρόλο. Όμως, μόνον η ανάπτυξη των μεγεθών της οικονομίας θα προσφέρει τη βάση για πρόοδο στους παραπάνω τομείς πολιτικής. Η οικονομική ανάπτυξη είναι προϋπόθεση για την αειφόρο ανάπτυξη και επομένως οι επιχειρήσεις έχουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν.

Η Σύνοδος της Βαρκελώνης είναι μία ευκαιρία για τα κράτη-μέλη να διατυπώσουν με σαφήνεια τη δέσμευσή τους να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση «η πιο ανταγωνιστική, δυναμική και βασισμένη στη γνώση οικονομία του κόσμου» στο πλαίσιο μιας επιτυχούς διεύρυνσης με τις υποψήφιες χώρες. Οι Ευρωπαϊκές Επιχειρηματικές Οργανώσεις και οι Εθνικοί Σύνδεσμοι δηλώνουν την πλήρη υποστήριξή τους προς τη στρατηγική της Λισαβόνας και προς τούτο θα εργασθούν μαζί με τις Εθνικές Κυβερνήσεις, τα Κοινοβούλια και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να ληφθούν οι απαραίτητες αποφάσεις και να εφαρμοσθούν οι ανωτέρω πολιτικές.

Η ευρωπαϊκή οικονομία εξαρτάται από την επιτυχία της Συνόδου της Βαρκελώνης. ♦

Υλοποιείται πιλοτικό Πρόγραμμα εκπαίδευσης Νέων επιχειρηματιών

Στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, και ειδικότερα του Έργου «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης», άρχισε και συνεχίζεται η υλοποίηση του πιλοτικού Προγράμματος «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΝΕΩΝ» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου με τη συνεργασία του ΣΕΒ.

Με βάση τη σχετική σύμβαση του ΣΕΒ με τον Οργανισμό Junior Achievement πραγματοποιήθηκε – σε συνεργασία με το Ίδρυμα Ευγενίδου – η μετάφραση των πρωτότυπων βοηθημάτων (*Personal Economics – Economy and Me, Enterprise in Action – Business Matters, International Market Place – Global Trade*).

Στη συνέχεια μετακλήθηκε συνεργάτης του Junior Achievement και έγινε επιμόρφωση «πολλαπλασιαστών»: Πέντε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και ενός από τον ΣΕΒ.

Στις αρχές Μαρτίου τρέχοντος έτους – και μετά από βελτίωση/προσαρμογή των βοηθημάτων στην ελληνική (και «εκπαιδευτική») πραγματικότητα και με τη στενή συνεργασία στελεχών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου – οργανώθηκε από το Π.Ι. και πραγματοποιήθηκε *Ημερίδα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών* 11 Γυμνασίων και 5 ΤΕΕ, και στελεχών-managers από τις συνεργαζόμενες στο πρόγραμμα Επιχειρήσεις-μέλη του ΣΕΒ.

Στην Ημερίδα προσκλήθηκαν και πήραν μέρος εκπαιδευτικοί από τα 16 Σχολεία που εθελοντικά ανταποκρίθηκαν σε πρόσκληση της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και στελέχη των αντιστοίχων 16 επιχειρήσεων, γειτονικών προς τα σχολεία, με έντονο τον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής.

Επιστημονικός Υπεύθυνος εκτέλεσης του συνολικού Έργου είναι η Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου κ. Θεοχαρούλα Μ. Μαγουλά, ενώ από την πλευρά του ΣΕΒ, ως επιστημονικός υπεύθυνος έχει οριστεί ο Δρ Γιάννης Μαρκόπουλος, Project Manager της Αλουμίνιον της Ελλάδος.

Τα μαθήματα – ένα δώρο την εβδομάδα – θα ολοκληρωθούν στο τέλος του τρέχοντος σχολικού έτους, και με βάση τα πορίσματα τόσο από τη συνεχή-σωρευτική (εσωτερική), όσο και την τελική (εξωτερική) αξιολόγηση, θα αποφασιστεί η συνέχιση της προσπάθειας, ενδεχομένως σε διευρυμένη βάση, π.χ. σε 50 σχολεία και

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΕΒ

Ο κ. Άκης Τσοχατζόπουλος θεωρεί ως αυτονόητη την καθιέρωση θεσμικού και σταθερού διαλόγου με τις παραγωγικές τάξεις ως προς τη στρατηγική της ανάπτυξης

Παρουσία του υπουργού Ανάπτυξης κ. Άκη Τσοχατζόπουλου πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 1 Απριλίου 2002 η συνεδρίαση του Γενικού Συμβουλίου του ΣΕΒ. Τον υπουργό Ανάπτυξης προσφώνησε ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος, ο οποίος τον ευχαρίστησε για την παρουσία του στον ΣΕΒ – που άλλωστε είναι και ο χώρος ευθύνης του.

Ο κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος, στον σύντομο χαιρετισμό του, αναφέρθηκε συνοπτικά σε ορισμένα θέματα τα οποία απασχολούν και προβληματίζουν τον ΣΕΒ, όπως το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας της χώρας, και αναφέρθηκε στην προσπάθεια η οποία πρέπει να καταβληθεί για τη βελτίωση της εικόνας της ελληνικής οικονομίας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ζήτησε δε συνεχή διάλογο προς την κατεύθυνση του στόχου βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας.

Όπως είπε ο κ. Κυριακόπουλος, αναφερόμενος σε στοιχεία από την τελευταία έκθεση του World Economic Forum, η θέση της Ελλάδας το έτος 2001 είναι 34η μεταξύ των 58 χωρών, έναντι της 33ης θέσης που κατείχε το 2000. Ακόμη αναφέρθηκε στην ανάγκη για την αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος σε συνδυασμό με την αλλαγή του αναπτυξιακού νόμου – όπου οι προτάσεις της αγοράς θα πρέπει να εισα-

κουστούν – καθώς και στις δυσκαμψίες με βάση τον τελευταίο εργασιακό νόμο. Ανέφερε δηλαδή τις βασικές δυσλειτουργίες που εμποδίζουν την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, τις οποίες έχει ανάγκη ο τόπος.

Ο υπουργός Ανάπτυξης κ. Άκης Τσοχατζόπουλος στην ομιλία του είπε ότι θεωρεί ως αυτονόητη την καθιέρωση θεσμικού σταθερού διαλόγου ως προς τη στρατηγική, αλλά και ως προς τα τρέχοντα καθημερινά προβλήματα των επιχειρήσεων. Είπε ότι θα πρέπει να υπάρχουν προποθέσεις που να εξασφαλίζουν όχι μόνον τις επενδύσεις αλλά και τη ζήτηση για κατανάλωση, σημείο το οποίο τόνισε ιδιαίτερα. Ο υπουργός αναφέρθηκε στην ανάγκη διαμόρφωσης στρατηγικής ανάπτυξης για τη χώρα, στον σχεδιασμό της ανάπτυξης για την επόμενη 10ετία με στόχο την οικονομική και την κοινωνική συνοχή.

Για το αναπτυξιακό και φορολογικό ο κ. Τσοχατζόπουλος είπε ότι θα πρέπει να υπάρχουν διαφανείς διαδικασίες και να μπου προτεραιότητες στην εξέλιξη των στρατηγικών τομέων της οικονομίας σε συνδυασμό με το Γ' ΚΠΣ. Ο υπουργός υποσχέθηκε ότι θα δημιουργηθούν θεσμικοί μόνιμοι διάλογοι, και ότι θα συζητηθεί το μεγάλο θέμα της απελευθέρωσης των αγορών.

Τέλος, όσον αφορά τη λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης – όπως το ονόμασε – προγραμματίζει να προσκαλέσει άμεσα για διαβούλευση, με πλαίσιο συγκεκριμένων κανόνων, τους Κοινωνικούς Εταίρους, ώστε να εξαχθούν τα συμπεράσματα εκείνα που θα βοηθήσουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Στη συζήτηση που ακολούθησε μεταξύ του υπουργού και των μελών του Γενικού Συμβουλίου δόθηκε η ευκαιρία στα μέλη να θέσουν ορισμένα ζητήματα, τα οποία απασχολούν τις επιχειρήσεις τους. Ο υπουργός υποσχέθηκε ότι θα εξετασθούν, καθώς και τα πολλά ζητήματα, τα οποία με την ευκαιρία της συνάντησης αυτής, του έχουν υποβληθεί γραπτώς από τα μέλη του ΣΕΒ. ♦

ΔΕΛΤΙΟ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

Ιδιοκτήτης

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

Ξενοφώντος 5, 105 57 – Αθήνα

FEDERATION OF GREEK INDUSTRIES

5, Xenophonos str., 105 57 – ATHENS

e-mail: main@fgi.org.gr

internet address: www.fgi.org.gr

Εκδότης - Διευθυντής

ΤΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ξενοφώντος 5, 105 57 – Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: ΣΕΒ 323.7325-9

ΤΕΛΕΞ 216.247

FAX 322.2929

Τυπογραφείου 959.0238

Υπεύθυνος Τυπογραφείου

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ Α.Ε.

Ευαγγελιστρίας & Γρυπάρη 45α

Καλλιθέα 176 71

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 0,03 Ευρώ

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ – ΑΡ. ΑΔ. 225/1988/ΚΔΑ
IMPRIMÉ FERMÉ – SOUS PERMIS N° 225/1988 DU CENTRE DE TRI